

TARTU ÜLIKOOL
Majandusteaduskond
Ettevõtte majanduse instituut

Annika Klaar

**ÕNNETUSJUHTUMIKINDLUSTUSE PREEMIA TE
MAHTU SELGITAVAD TEGURID EESTIS**

Magistritöö ärijuhtimise magistri kraadi taotlemiseks ärijuhtimise erialal

Juhendaja: dotsent Nadežda Ivanova
Kaasjuhendaja: noorem-teadur Kärt Rõigas

Tartu 2014

Soovitan suunata kaitsmisele

(juhendajad N. Ivanova ja K. Rõigas)

Kaitsmisele lubatud “ “ 2014. a.

Rahanduse ja arvestuse õppetooli juhataja prof. Toomas Haldma

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

.....

(töö autori allkiri)

SISUKORD

Sissejuhatus	5
1. Õnnetusjuhtumikindlustuse teoreetiline käsitus.....	8
1.1. Õnnetusjuhtumikindlustuse vajalikkus, eesmärk ja koht kindlustussüsteemis	8
1.2. Õnnetusjuhtumikindlustuse üldine toimimine	16
1.3. Õnnetusjuhtumikindlustuse preemiate mahtu selgitavad tegurid	24
2. Õnnetusjuhtumikindlustuse tingimuste võrdlev analüüs ja kindlustuspreereemiate mahtu selgitavate tegurite prognoosimudel	31
2.1 Eesti kahjukindlustusseltside õnnetusjuhtumikindlustuse tingimuste võrdlev analüüs	31
2.2 Õnnetusjuhtumikindlustuse hüvitiste võrdlev analüüs.....	41
2.3. Kindlustuspreemiate mahu kujunemist selgitavate tegurite analüüs	47
Kokkuvõte	59
Viidatud allikad.....	63
Lisad	68
Lisa 1. Ökonomeetrilise mudeli algandmed	68
Lisa 2. Preemiate ja brutopalga omavahelise seose graafik	71

Lisa 3. Preemiate ja inflatsioonimäära omavahelise seose graafik	72
Lisa 4. Preemiate ja intressimäära omavahelise seose graafik.....	73
Lisa 5. Preemiate ja töötuse määra omavahelise seose graafik.....	74
Lisa 6. Multikollineaarsus	75
Lisa 7. Ramsey test	75
Lisa 8. Autokorrelatsioon Durbin-Watsoni test	76
Lisa 9. Autokorrelatsioon Breusch-Godfrey test	76
Summary	77

SISSEJUHATUS

Kindlustus on saanud oluliseks sektoriks nii kogu maailmas kui ka Eesti riigi majanduses. Kindlustussektor on vajalik majandus- ja sotsiaalsuhetes. Kõiki ühiskonnas elavaid inimesi mõjutavad ühel või teisel viisil riskid. Keegi ei ole kaitstud. Maailm on pidevas liikumises, raske on ennustada, mis võib juhtuda. Näiteks ohustavad nii era- kui juriidilisi isikuid mitmesugused majandusriskid, ootamatused ettevõtte varaga, selle võimalik hävinemine, juhtivate isikute terviseriskid, mis võivad kaasa tuua majandusolukorra halvenemise. Nimetatud ettearvamatuid kahjusid aitavad kompenseerida sõlmitud kindlustuslepingud. Õnnetusjuhtumikindlustuse abil on võimalik tervist kindlustada, pakkuda kindlustusvõtjale kindlustunnet ka majandusliku ebakindluse ees. Õnnetusjuhtumikindlustuse osakaal kogu maailmas aina kasvab, sest inimesed püüavad end kaitsta negatiivsete tagajärgede eest. Risk küll ei kao, kuid ennast kindlustades liiguvad riski tagajärjed kindlustatud isikult kindlustusandjale. Õnnetusjuhtumikindlustus küll ei vähenda riski suurust, kuid kindlustuse tõttu on inimesed negatiivseteks olukordadeks paremini valmistunud. (Nagy 2011: 534)

Töö autor uurib ja annab ülevaate, kuidas on võimalik oma tervist õnnetusjuhtumikindlustuse abil kindlustada, selgitab õnnetusjuhtumikindlustuse vajalikkust, uurib tegureid, mis selgitavad kõige enam kindlustuspreemiate mahtu ning võrdleb kindlustusseltside loodud tingimusi. Lisaks on kindlustustingimuste võrdlus ja kindlustuspreemiate mahu selgitavate tegurite väljatoomine suunatud ettevõtetele, annab neile head juhtimislikku informatsiooni ja ülevaate, mis turul toimub. Turul toimuvaga kursis olemine aitab konkurentsitingimustega kaasas käia ning luua eeliseid, mida teised ettevõtted ei paku. Magistritöö autor valis selle teema, kuna töötab kindlustuses ja soovib rohkem teavet õnnetusjuhtumikindlustuse olemuse kohta. Mis alustel on kindlustus loodud, mis tegurid kindlustuspreemiate mahtu selgitavad? Antud teemat on vähe uuritud, kirjutatud on küll elukindlustusest, kesken- dumata kitsamale õnnetusjuhtumikindlustusele.

Töös käsitletakse erinevaid majandustegureid, mis varasemate uuringute põhjal selgitavad kindlustuspreemiate mahtu. Preemiate maht sisaldab Eestis turul olevate kahjukindlustusseltside õnnetusjuhtumikindlustuse kindlustuspreemiaid kokku, näidates kindlustusettevõtetele kui suures ulatuses on kogu turul kindlustuspreemiaid kokku sõlmitud. Prognoosides, et preemiate maht sõltub kindlustusseltsis olevatest tingimustest ning majanduslikest teguritest. Vajalik on osata näha erinevate majandusolukordade tagajärgi- näiteks inimeste teavitamisel, mis olukorras on kõige kasulikum kindlustusleping sõlmida. Kindlustusseltside vaatenurgast leida vastavalt turu seisule kõige paremad lahendused inimeste vajaduste rahuldamiseks. Kindlustusseltside tingimuste võrdlemise tulemused aitavad kindlustusseltsidel mõista, kuhu peavad nad enim rõhku panema, et tingimuste loomisel konkurentidest erineda.

Magistritöö eesmärgiks on välja tuua peamised õnnetusjuhtumikindlustuse preemiate mahtu selgitavad tegurid.

Eesmärgi täitmiseks on autor püstitanud järgmised uurimisülesanded:

- selgitada, mis on õnnetusjuhtumikindlustus, selle vajalikkus, eesmärk ja koht kindlustussüsteemis;
- välja tuua õnnetusjuhtumikindlustuse toimimise alused;
- analüüsida varasemate uuringute põhjal õnnetusjuhtumikindlustuse preemiate mahtu selgitavaid tegureid;
- võrrelda Eesti kahjukindlustusseltside õnnetusjuhtumikindlustuse tingimusi ning hüvitisi;
- koostada regressioonanalüüs peamistest õnnetusjuhtumikindlustuse preemiate mahtu selgitavatest teguritest.

Töö koosneb kahest osast: teoreetilisest ning empiirilisest analüüsist. Teoreetilises peatükis käsitletakse eesmärgi täitmiseks esmalt, mis on õnnetusjuhtumikindlustus, kindlustuse vajalikkus, eesmärk, liigitus ja koht kindlustussüsteemis. Lisaks tuuakse välja varasemate empiiriliste uuringute põhjal õnnetusjuhtumikindlustuse preemiate mahtu selgitavad tegurid. Teoreetilisel tagapõhjal uurimisülesannete lahendamiseks on käsitletud võlaõigusseadusest tulenevaid sätteid, teemaga seotud teadusartikleid, varasemaid empiirilisi uuringuid ja Eesti elukindlustusturu statistikat. Empiirilist peatükki alustab töö autor Eestis tegutsevate kahjukindlustusseltside tingimuste ja hüvitiste võrdlusega. Lisaks erinevatele väljatoodud teguritele selgitavad kindlustuspreemiate mahtu ka seltside poolt loodud tingimused. Kindlustusvõtja otsustab seltside tingimuste võrdlusel kus on kõige otstarbekam antud kindlustus sõlmida. Lisaks saavad kindlustusettevõtted informatsiooni, mis turul toimub ning vastavalt sellele oma käitumist korrigeerida, et konkurentidest erineda. Töö eesmärgi täitmiseks koostab autor teoorias esitatud ja analüüsitud peamistest kindlustuspreemiate mahtu selgitavatest teguritest statistilise regressioonimudeli. Kasutatud selgitavateks teguriteks on eraisikutest kindlustusvõtjate brutopalk, inflatsioonimäär, intressimäär ja töötusmäär ning Eesti kahjukindlustusturul sõlmitud kindlustuspreemiate maht kokku. Regressioonimudel annab kindlustusettevõtetele hea ülevaate mis tegurid mil määral, näiteks kas positiivselt või negatiivselt kindlustuspreemiate mahtu selgitavad. Uurimismeetodina kasutatakse kirjeldavat graafilist analüüsi ning statistiliste andmete korral regressioonanalüüsi. Andmed on esitatud kuukaupa 2007–2013 aastate lõikes, vastavad arvnäitajad kogus töö autor Eesti Statistikaameti ja Eurostati kodulehekülgedelt.

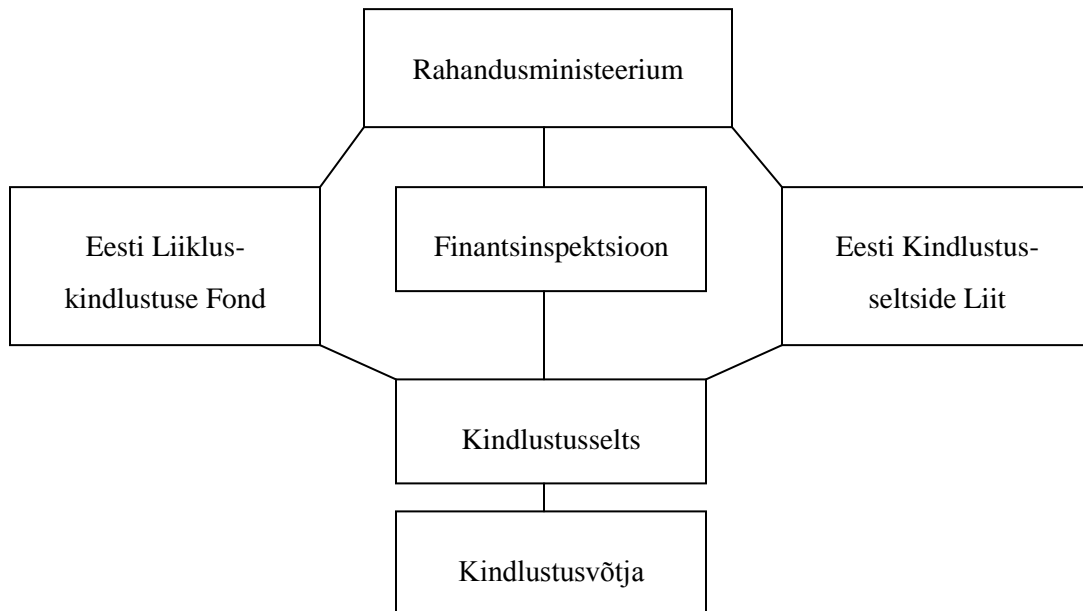
1. ÕNNETUSJUHTUMIKINDLUSTUSE TEOREETILINE KÄSITLUS

1.1. Õnnetusjuhtumikindlustuse vajalikkus, eesmärk ja koht kindlustussüsteemis

Algselt annab töö autor põgusa ülevaate, kus esimesed kindlustuspoliisid sõlmiti, mis on kindlustus ning mis kindlustusseltsid õnnetusjuhtumikindlustust pakuvad. Õnnetusjuhtumikindlustus kuulub elukindlustuse alla. Analüüsitakse elukindlustuse ja õnnetusjuhtumikindlustuse erinevusi, tuuakse välja õnnetusjuhtumikindlustuse liigitus, tähtsus, eesmärk, vajalikkus, tugevad küljed ja kasutegurid nii kindlustusvõtjate kui ettevõtete jaoks. Rõhku on pandud ka turuolukorra väljatoomisele, globaalsele konkurentsile ja majanduskriisi mõjudele.

Kindlustussektoril on pikk ajalugu. Esimesed kindlustuspoliisid sõlmiti Antiik-Kreekas ja Roomas, 1990ndatel tekkisid ka eraõiguslikud kindlustusseltsid, mis on levinud üle maailma. Oluline on, et valdkond areneb nii arenenud riikides kui ka arengumaades. Kindlustussüsteemid (vt. joonis 1) on vajalikud kõikide riikide majandusele tõhusaks igapäevaseks toimimiseks. Nad aitavad inimestel ja ettevõtetel tulla välja ootamatutest olukordadest, mis võivad hävitada elu või äri. Kindlustussektor on unikaalne ka teeninduses, andes kindlustusteenustele rahalise tähenduse. Kindlustus on nagu ostetud lubadus kahju korral maksta rahalist hüvitist. Kindlustusseltsid pakuvad oma kindlustustooteid, kattes kõikjal maailmas ettevõtete ja eraisikute riske. (Guloglu *et al.* 2011: 76) Töö autor jõuab eespool esitatud teooria põhjal järeldusele, et õnnetusjuhtumikindlustusel on suur tähtsus nii arenenud kui arengumaades, kuna õnnetuste korral vajavad abi kõik. Inimestel võib olla

kodu ja auto, kuid esmatähtis on tervis. Tulevaste ohtude ennetamiseks peab oskama riske ette näha ja õnnetusjuhtumikindlustusega ennast kaitsta.

Joonis 1. Eesti kindlustussüsteem (autori koostatud Finantsinspeksiooni andmete põhjal).

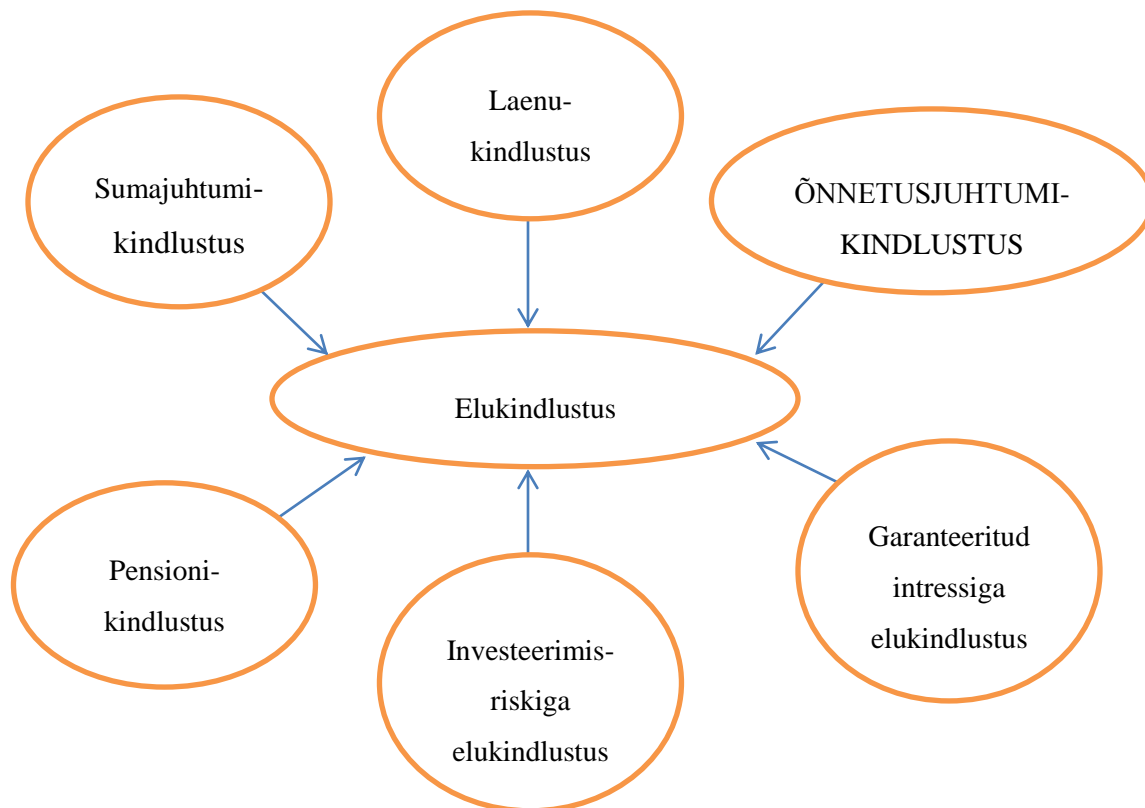
Termini kindlustus kohta on palju definitsioone. Kõige lihtsamalt öeldes on kindlustus osa riskijuhtimisest, kuuludes kindlustusvõtjate igapäevaellu. Kindlustust defineeritakse veel kui finantsteenust, mida pakub äriühing või muu juriidiline isik. Kindlustustegevus on kindlustuslepingu alusel kindlustusvõtja või kindlustatu riskide ülevõtmine kindlustusandja poolt. Kindlustusjuhtumi korral maksab kindlustusselts välja hüvitise. Kindlustus on majanduses riskide juhtimise vorm, mida kasutatakse ettevaatusabinõuna rahaliste kaotuste riski vastu. Kindlustus on teenus, mis pakub eraisikutele ja ettevõtetele rahalist kaitset ootamatute sündmuste puhul ehk maandab riske. Kindlustuse pakkumisega tegelevad kindlustusseltsid, kindlustusselts loob end kindlustanud isikute sissemaksetest fondi, millest hüvitatakse kindlustusvõtjale tekkinud kahjud. (Finantsinspeksioon 2013)

Õnnetusjuhtumikindlustus kuulub elukindlustuse alla, see pakub nii kindlustatule kui tema lähedastele rahalist kaitset. Elukindlustus sisaldab mitmeid erinevaid liike: surmajuhtumi-, laenukindlustus, õnnetusjuhtumikindlustus, garanteeritud intressiga elukindlustus, investeerimisriskiga elukindlustus ja pensionikindlustus (vt. joonis 2). Elukindlustus surmajuhtumiks sõlmitakse, et tagada soodustatud isikule kindlustatu surma korral toimetulek ja valuraha. Lisaks on elukindlustusel võimalik sõlmida laenukindlustust eluasemelaenu võtnud inimestele. Eesmärgiks on elu kindlustamine laenujäägi ulatuses, mil kindlustussumma väheneb aastate jooksul koos laenujäägiga. (Bland 1996: 9) Siinkohal arvab töö autor, et on tähtis lepingut sõlmides mõelda, kas soovitakse õnnetusjuhtumikindlustust või elukindlustust. Kindlustusvõtjad arvavad ekslikult, et tegemist on ühe ja sama kindlustusliigiga, mis sisaldab ka haiguste vastu kaitset. Õnnetusjuhtumikindlustus antud kaitset ei paku. Lepingu müüjal on kohustus kliendile enne lepingu sõlmimist selgeks teha, mille vastu klient end kindlustab.

Garanteeritud intressiga elukindlustus on kindlustusliik, mil kindlustussumma makstakse välja soodustatud isikule või kindlustatule endale kindlustusperioodi lõppedes. Kindlustus sisaldab kliendi säästetud raha ja intressi. Investeerimisriskiga elukindlustuse puhul sõltub kindlustusseltsi makstav ühekordne või perioodiliste väljamaksete suurus lepinguga seotud alusvara väärtusest ja lepingus garanteeritud hüvitise summa suurusest. Pensionikindlustus võimaldab lisaks lähedaste turvatunde suurendamisele kindlustada ka enda tulevikku soovitud ajavahemike tagant sissemaksid tehes, et pensionipõlv mööduks muretuult. (*Ibid.*) Elukindlustus hõlmab palju võimalusi, kaetud saavad näiteks kindlustusvõtja investeerimiskui pensioniriskid. Kindlustushüvesid saab tunda ka kindlustusvõtja ise, mitte ainult pärija või määratud soodustatud isik.

Kahjukindlustusseltsid õnnetusjuhtumikindlustuse puhul nimetatud hüvitisi ei paku. Elukindlustus pakub laiemat kaitset kui õnnetusjuhtumikindlustus. Põhimõte on õnnetusjuhtumikindlustusega sama, kuid erinevus peitub selles, et elukindlustuse kindlustusjuhtumite alla kuuluvad ka inimeste haigused, teisisõnu, kui inimene sureb näiteks haiguse tõttu. Õnnetusjuhtumikindlustus haiguste katet ei sisalda. Kindlustusjuhtum peab olema

ootamatu õnnetus. Kui rääkida klassifikatsioonist, siis elukindlustust pakuvad üksnes elukindlustusseltsid ja õnnetusjuhtumikindlustust kahjukindlustusseltsid. Kuigi elu- ja õnnetusjuhtumikindlustus on erinevate seltside tooted, saab üldjuhul elukindlustuslepingutesse lisada õnnetusjuhtumikindlustuse ka lisakaitsena.

Joonis 2. Elukindlustuse liigid (autori koostatud Bland 1996: 9 põhjal).

Õnnetusjuhtumikindlustus kaitseb erinevate õnnetuste eest, mis meid ohustavad, aidates leevendada hiljem tekkivaid ebameeldivaid tagajärgi ehk, teisisõnu tegemist on rahalise kaitsega võimalike tulevaste kahjumite vastu. Õnnetusjuhtumikindlustus haldab riske läbi õnnetuse tekkinud kehavigastuste puhul. (Guloglu *et al.* 2011: 75) Õnnetusjuhtumikindlustuse koht maailmas, võrreldes teiste kindlustusliikidega, on veel väike. Inimesed on harjunud ära kindlustama vaid oma kodu ja autot. Kahjuks kinnitab seda ka statistika, Eesti kahjukindlustusturul on praegu jätkuvalt domineeriv turuosa varakindlustusel (sõiduki-

kindlustus, ettevõtte- ja koduse vara kindlustus). Õnnetusjuhtumikindlustust sõlmitakse vähem, inimesed jätavad omaenda tervise kõrvale. (Finantsinspektsioon 2013) Töö autor saab väita, et tänapäeva ühiskonnas seatakse materiaalsed asjad iseenda tervisest tähtsamale kohale. Suur osa inimestest sõlmib kindlustuse vaid juhul, kui pank seda laenu saamiseks nõuab. Ei mõelda, et tegelikult on kindlustust vaja ka iseenda, mitte kodu ja auto pärast.

Mõneti on paradoksaalne, et oma elu ja tervise peale hakatakse mõtlema alles siis, kui materiaalsed vajadused on rahuldatud. Eesti ei ole selles mõttes küll erandlik, sest ka mujal maailmas näitab kindlustusseltside statistika, et majandusliku olukorra paranemisel kasvab esimesena tarbimine ja oma maise vara kindlustamine. Elu kindlustamine on teisejärguline. Peale isikliku vara kindlustamise on kindlustusvõtjal võimalus sõlmida ka õnnetusjuhtumikindlustus. Valitav kindlustussumma peab olema küllalt suur katmaks ära pere võlakohustused ning asendamaks teatud perioodil võimalikku puuduvat sissetulekut. Optimaalseks summaks loetakse kolme- kuni viiekordset aastasissetulekut. Kindlustusmakse suurus sõltub kindlustatu tegevusalast, hobidest ja valitud kindlustussummast. (Rabe 2008a: 53)

Õnnetusjuhtumikindlustuse eesmärk on kindlustatu senise elatustaseme säilitamine invaliidistumise või ajutise töövõimetuse korral, samuti kindlustatust majanduslikult sõltuvatele isikutele hüvitise maksmine kindlustatu surma korral. Õnnetusjuhtumikindlustuse eesmärgiks on kaitsta kindlustatud isikut majanduslike raskuste eest. Kindlustuspraktikas on kindlustusjuhtumi eeltingimuseks toimunu ettearvamatus ja ootamatus. Kindlustusjuhtum peab olema igal juhul ootamatu ja välistest teguritest johtuv sündmus, millega kaasnevad kindlustatu tervisele negatiivsed tagajärjed (nt. kehavigastus, surm). Õnnetusjuhtumikindlustus pakub kindlustatud isikule kaitset üksnes juhul, kui tegu on õnnetusega. (Batt, Moynihan 2002: 14) Töö autori arvates, on tähtis, et lepingu sõlmimisel peab klient aru saama, et kindlustus kaitseb ainult juhul, kui tegemist on õnnetusega. Sisemised traumad ja haigused antud kindlustuse alla ei kuulu. Samas on kindlustuskaitsete valik lai, pakutakse kaitset nii püsivate kui ajutiste tervisekahjustuste korral.

Õnnetusjuhtumikindlustus pakub rahalist hüvitist vigastuste eest. Kindlustusel on palju eeliseid, näiteks odav kindlustuspreemia, lihtsasti ostetav toode ja suured kindlustuskaitseid. Lisaks on kindlustusperiood tavaliselt ainult aasta. Inimene saab vastavalt oma soovile kindlustuslepingut alati lihtsalt pikendada või muuta. Töö, pensioni- ja sotsiaalsüsteemi probleemid on väga silmatorkavad. On oluline, et kindlustusturg laieneks ja pakuks just seda, mida ühiskond vajab. (Huang 2005: 131)

Õnnetusjuhtumikindlustuse tugevateks külgedeks on odav kindlustuspreemia, piisav tulu tagatis, soodsa kindlustuspreemiaest suured kindlustussummad, ostmise mugavus ja kindlustustingimuste pidev uuendamine. Eakatel on suuremad riskid ja väljamaksed. Seetõttu on selle sihtrühma jaoks välja töötatud kõrgem tariif, see tähendab, et eakaltel küsitakse kõrgemat kindlustuspreemiat. Kindlustusseltsid on kindlustuse sõlmimiseks ette kirjutanud piirangu, mis vanuseni on võimalik õnnetusjuhtumikindlustust sõlmida. Mugavuse tagab üha arenev infotehnoloogia, kindlustust on võimalik sõlmida nii otse agendiga suheldes, telefoni ja interneti teel. (Hoeg 2000: 112) Töö autor arvab, et õnnetusjuhtumikindlustuse makse ei ole suur, võrreldes näiteks kodu- ja kaskokindlustuste maksetega, samas on kindlustussummad selle eest kümnetes kordades suuremad. Lisaks muudavad kindlustusseltsid oma tingimusi kliendile järjest sõbralikumaks, et konkurentsist püsida ja teistest ettevõtetest erineda. Tehnoloogia abil püütakse kliendile lepingu sõlmimine võimalikult mugavaks teha.

Õnnetusjuhtumikindlustusel on palju kasutegureid, näiteks riskide maandamine, õnnetuse toimumisel ravikulude tasumine või halvimal juhul järglaste parema toimetuleku kindlustamine pere toitja surma korral. Kindlasti on paljud inimesed tuttavad antud olukordadega, kuid vähesed on kuulnud, kuidas riske maandada. Kindlustust on võimalik sõlmida ka ööpäevaringse kaitsega. Sellisel juhul kehtib kindlustus ka väljaspool tööd. Kindlustusperioodi jooksul võib juhtuda piiramatut arv õnnetusi, vajadusel kaetakse kõik kulud. Võimalus on sõlmida kindlustus ka tervele perele, et tekitada oma lähedastele turvatunnet. Sellisel juhul toimuvad kindlustuse väljamaksed kindlustatule endale või pereliikmetele. (The Importance of ... 2009) Töö autor toob välja, et klientidele pakutakse lepingu

sõlmimisel palju variante, kuidas, kellele ja millal oma tervist kindlustada. Nii palju kui on erinevaid kliente, on ka soove. Kindlustusvõtja huvi suurendavad erinevad võimalused, personaalne lähenemine ja vastutulekud, tekitades kliendis tunde, et talle pakutakse just seda, mida vaja.

Kindlustussektor on jagatud kahte peamisse valdkonda: eraisiku kindlustused ja juriidiliste isikute kindlustused. Juriidiliste isikute alla kuuluvad ettevõtted, kes on näiteks kindlustanud oma töötajad. Kuni Eestis ei ole tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustust, pakuvad kindlustusseltsid töötajatele kaitset tööõnnetuste ja kutsehaigustega seotud kulude katteks kahe kindlustusliigi kaudu: klassikaline õnnetusjuhtumikindlustus töötajatele ja tööandja vastutuskindlustus. Osa tööandjaid kindlustavad oma töötajaid nii vastutuskindlustuse kui ka õnnetusjuhtumi vastu. (Erilaid 2004: 58) Tööandja õnnetusjuhtumikindlustuse lepingute sõlmimise hoog on taastunud aastal 2010 paari aasta tagusele tasemele, võrreldes aastatega 2007 ja 2008. Finantsinspektsiooni andmetel kehtis aastal 2010 II kvartali seisuga 1202 tööandja õnnetusjuhtumikindlustuse lepingut, mille hulgas kajastuvad ka grupilepingud, mis võivad tagada kindlustuskaitse sadadele töötajatele. (Toomiste 2010: 8) Töö autori arvates on ettevõttekindlustuse näol loodud hea võimalus töötajate eest hoolitsemiseks, pakkudes kaitset õnnetuste tagajärgede eest nii töötajatele kui ettevõtetele. Õnnetusjuhtumikindlustus pakub häid võimalusi inimese aitamiseks, kas siis tehes seda ise või töökoha kaudu. Lisaks on hea tõdeda, et vastavate lepingute sõlmimine ajaga kasvab ja inimesed saavad õnnetuse korral kasutada aina suuremaid hüvitisi.

Aja jooksul on kindlustussektor muutunud kogu maailmas konkurentsivõimelisemaks. Konkurents tiheneb ning tuleb osata eristuda teistest turul olijatest. Globaalne konkurents on antud valdkonnas suurim väljakutse. Võistlus käib pankade ja eraseltside vahel, muudetakse nii hindu kui sõlmitakse erikokkuleppeid, et klienti endale saada. Samas on see raske, kuna kindlustustingimused on selge määratlusega, mida leping sisaldama peab. Siinkohal on oluline vastata küsimusele, mis äristrateegiat firmad kasutavad, kas see sobitub turu vajadustega. Kindlustusäris tuleb alati osata näha uusi riske ning neid järjepidevalt hinnata, pakkudes uusi tingimusi muutuvast ühiskonnas. Uue tehnoloogia väljatöötamise oskus on

üks kõige olulisemaid küsimusi muutuvus kindlustussektoris. Üha enam kasutatakse internetipõhiseid lahendusi, alandades sellega kindlustuse sõlmimiseks kuluvat aega, millega väheneb inimressursi vajadus. Lähiaastatel trend jätkub, tulevikus on kindlustussektori areng paljutõotav, kuna ees ootavad suurte kaubanduslepingute sõlmimised. Nõudlus kindlustuse järele on alati olemas. (Guloglu *et al.* 2011: 78–79)

Siinkohal tuleb mainida olukorda kindlustusturul, kui toimus ülemaailmne majanduskriis, mille avaldumist oli tunda ka kindlustussektoris. Õnnetusjuhtumikindlustus on seotud pangalaenudega. Paljudel juhtudel antakse laenu alles siis, kui inimene sõlmib sinna juurde ka iseenda õnnetusjuhtumikindlustuse. Seega toimusid pankade käitumises muutused, keelduti andmast laene nii eraisikutele kui juriidilistele isikutele, mistõttu vähenesid sõlmitavate kindlustuslepingute mahud. Samuti mängis suurt rolli kasvav tööpuudus. Puudus raha investeringute tegemiseks, mis tähendas omakorda väiksemaid majandustulemusi kindlustusandjale. Kriiside tingimustes peavad kindlustusandjad otsima tõhusamaid viise, kuidas optimeerida oma kulusid, kohanedes turu uute nõuetega. (Nagy 2011: 538) Töö autor arvab, et majandusolukorra paranemisel leiavad nii eraisikud kui ka ettevõtted, et tähtis on kindlustada ka inimene ise. Lepinguid ei sõlmita enam ainult laenuga koos kohustuslikus korras, vaid ka vabatahtlikult. Tajutakse, et õnnetusjuhtumikindlustus pakub tuge nii tõusu kui kriisi ajal.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et kindlustussektoril on pikk ajalugu. Kindlustuse eesmärgiks on turvatunde tekitamine, kaitsta ootamatuste eest nii era- kui juriidilisi isikuid. Inimese elus on tähtsal kohal tervis. Õnnetusjuhtumikindlustus aitab leevendada nii püsivaid kui ajutisi tervisekahjustusi. Õnnetusjuhtumikindlustuse osakaal, võrreldes teiste kindlustusliikidega, on väike, kuna inimesed on harjunud kindlustama oma autot ja kodu, mitte aga mõtlema iseenda tervise peale. Mida aeg edasi, seda teadlikumad on inimesed ümbritsevatest riskidest. Õnnetusjuhtumikindlustuse preemiate maht ajaga kasvab. Õnnetusjuhtumikindlustusel on palju eeliseid, näiteks suured võimalikud kindlustussummad, odav kindlustuspreemia ja lihtsasti ostetav toode.

1.2. Õnnetusjuhtumikindlustuse üldine toimimine

Antud peatükis on selgitatud kindlustuse põhimõisteid. Mis alustel on kindlustus loodud ning juhitud tähelepanu kahjukindlustusseltside eritingimustele. Õnnetusjuhtumikindlustuse eripära selgitamiseks ja selle sõlmimisel on vaja pöörata tähelepanu järgmistele aspektidele. Kindlustuslepingu kehtivus on määratud territoriaalselt ja ajaliselt. Kindlustusleping võib kehtida mingi kindla piirkonna ulatuses (nt. Euroopas), samuti kogu maailmas. Ajaliselt eristatakse ööpäevaringset õnnetusjuhtumikindlustust, mis kehtib sõltumata sellest, kas tegemist on töö- või vaba ajaga, ning tööaja õnnetusjuhtumikindlustust, mille puhul on kindlustuskaitsega kaetud vaid töö ajal tööülesannete täitmine. Üldjuhul loetakse tööaja hulka ka tööajasisene puhkeaeg (lõunapausid) ning komandeeringus viibimine. Samuti on võimalik sõlmida õnnetusjuhtumikindlustust, mis kehtib ainult tööst vabal ajal. Nii võib ühel isikul olla mitu üksteisega mittekattuvat õnnetusjuhtumikindlustust: üks tööandja poolt sõlmitud kindlustusleping, millega on kaetud tööaeg, ning isiku enda sõlmitud leping tööst vaba aja puhuks. (Inglis 2005: 23)

Kindlustatu on kindlustuslepingus märgitud füüsiline isik, kelle elu ja tervis on kindlustusobjektiks ning kellele makstakse kindlustusjuhtumi toimumisel kindlustushüvitist (sõltuvalt kindlustuskaitsest kas ravikulude, valuraha, ajutise töövõimekaotuse või püsiva puude hüvitist). Kindlustatute puhul kehtib tavaliselt vanusepiirang (näiteks 1 kuni 65 aastat), samuti ei pruugita kindlustada täielikult töövõimetuid ega vaimse puudega isikuid, sest selliste isikute puhul on eeldatav risk oluliselt suurem (vaimse puudega isik võib kergemini õnnetusse sattuda). (*Ibid.*) Töö autori arvates hea on, et kindlustusseltside poolt kehtestatud tingimused erinevad, sellisel juhul on võimalik erinevate soovidega ja vajadustega kindlustusvõtjatel leida parim olemasolev lahendus. Kliendi jaoks on tähtis, et vajadusel tehakse ka erilahendusi ja kokkuleppeid, mis ei vasta täpselt esitatud tingimustele. Konkurentsitihedas kindlustusvaldkonnas peavad ettevõtted olema paindlikud ja koostöövalmid, et kliendid tunneksid – neist hoolitakse ka peale kindlustuspreemia saamist.

Kindlustusvõtjaks ei saa olla füüsilise või vaimse puudega isik, kes vajab pidevat järelevalvet, juhendamist, regulaarset kõrvalabi või hooldust. Riskihindaja otsustab, kas on võimalik kindlustust sõlmida, võimalikkuse puhul kindlustuspreemia tõuseb, sest riskioht on suurem kui tervel inimesel. (Briys, Varenne 2001: 34) Töö autori arvates ei ole õige kehtestada kindlaid piiranguid puudega inimestele kas siis füüsilise või vaimse poole pealt, sest iga puudega inimese lugu on erinev ja igale indiviidile tuleb personaalselt ka läheneda ning seejärel otsustada, kui suur on tegelik riski ulatus.

Kindlustusjuhtumiks loetakse kehalist vigastust, mille tekkepõhjus asub väljaspool kindlustatud isiku keha ning mille tagajärg on otseselt ning muudest põhjustest sõltumatult kindlustatud isiku surm või tervisekahjustus. Õnnetusjuhtumikindlustus annab kaitset vigastuste puhul, nagu põrutus, venitus, nihetus ja mürgistus, kehtides 24 tundi ööpäevas ning kõikjal maailmas. Kindlustusjuhtumiks võidakse muu hulgas lugeda ka sattumist õnnetusse (näiteks liikluustraumad), liikumisel saadud kehavigastusi (luumurrud, kukkumine), ilmastikutingimustest põhjustatud vigastusi (külmumine, kuumarabandus, päikesepiste), mürgiste ainete eksliku manustamise tagajärjel tekkinud mürgistusi (kuid mitte alkoholi-ega toidumürgistus). Õnnetusjuhtumiks võidakse lugeda ka jõupingutustest põhjustatud vigastusi (lihasebend). Õnnetusjuhtumikindlustus aitab inimest siis, kui ta jääb õnnetusjuhtumi tagajärjel ajutiselt töövõimetuks või tema vigastused on püsivad. Seega ei ole õnnetusjuhtumiga tegemist näiteks haiguse või töökoha kaotuse puhul. Õnnetusjuhtumid tuleb sätestada kindlustuslepingus. Loomulikult tuleks enne kindlustuslepingu sõlmimist kindlustustingimustest kindlustusjuhtumi määratlusega täpsemalt tutvuda. Igal juhul tuleb kindlustuslepingu pooltel õnnetusjuhtumikindlustuslepingu sõlmimisel selgelt kokku leppida, mida õnnetusjuhtumina käsitatakse. Surmajuhtumi korral aitab kindlustushüvitis leevendada lähedaste majandusmuresid. Kahjude käsitlemine ning hüvitamine toimub tavaliselt kindlustusvõtja elukohariigis. (Rabe 2008a: 53)

Surmajuhtumi kindlustusjuhtumiks on kindlustatu surm, mille põhjuseks on kindlustusperioodil toimunud ootamatu ja äkiline kindlustatu tahtest sõltumatu õnnetusjuhtum: välismõjudest tingitud kehavigastus, kuumarabandus, päikesepiste, gaasimürgistus, ekslikult

tarvitatud ainest tekkinud mürgistus. Surmajuhtumihüvitise suuruseks on kindlustuslepingus märgitud surmajuhtumi hüvitislimiit. Hüvitist ei maksta, kui kindlustatud isik sureb hiljem kui ühe või kolme aasta (olenevalt kindlustusseltsist) möödudes kindlustusjuhtumi toimumise kuupäevast. (Tint 2007: 67) Töö autor toob välja, et lepingut sõlmides on siinkohal tähtis vaadata, kui pikalt on võimalik surmajuhtumi hüvitist peale kindlustusjuhtumi toimumist saada. Mida pikem aeg, seda parem. Õnnetuse toimumise tagajärjed võivad esile kerkida alles aastate pärast peale õnnetuse toimumist (kindlustusseltsides on vastav tingimus erinev).

Kui kindlustusvõtja on rahvakohtu poolt surnuks tunnistatud, makstakse kindlustussumma välja juhul, kui kohtuotsuses on ära näidatud, et kindlustusvõtja jäi teadmata kadunuks asjaoludel, mis ähvardasid surmaga või põhjustasid tema hukkamise kindla õnnetusjuhtumi tagajärjel. Seejuures peab tema kadumise või oletatava hukkamise päev langema kindlustuslepingu kehtimise perioodile. Kui kindlustusvõtja tunnistatakse rahvakohtu poolt teadmata äraolijaks, siis kindlustussummat välja ei maksta. (Riskide... 2000: 35) Töö autori arvates on kindlustuste poolt pandud õige tingimus, et kui kindlustusvõtja tunnistatakse rahvakohtu poolt teadmata äraolijaks, siis kindlustussummat välja ei maksta, kuna inimene võib olla kadunud mõjuvatel põhjustel ning tingimuste kohaselt liigselt väljamakstud kindlustussummat kindlustusvõtjalt tagasi ei nõuta.

Püsiva puude hüvitist makstakse kui kindlustusjuhtumi tagajärjel tekib kindlustatul püsiv vaimne või füüsiline tervisekahjustus. Puue on püsiv, kui kehaosa või meeleorgani funktsioon ei ole ühe aasta jooksul, arvates kindlustusjuhtumist, taastunud, tagamaks kehaosa või meeleorgani normaalse toimimise. Püsiva puude olemasolu ja suuruse määrab kindlustusandja ekspertarst alles siis, kui kindlustusjuhtumist on möödunud üks aasta, võttes aluseks kindlustatu tervisliku seisundi puude määramise ajal. Püsiv puue määratakse meditsiinidokumentide alusel ja hüvitist makstakse protsendina kokkulepitud püsiva puude hüvitispiirist. Protsentuaalne suurus määratakse hüvitis tabeli alusel. (Tint 2007: 67)

Valuraha maksmise eeldus on õnnetusjuhtum, mille tagajärjeks on kindlustatu keha või kehaosa ajutine kahjustus. Valuraha makstakse ühekordse hüvitisena protsendina valuraha hüvitislimiidist. Valuraha protsentuaalne suurus sätestatakse tavaliselt kindlustusandja koostatud tabeli alusel, millega tuleks enne kindlustuslepingu sõlmimist kindlasti tutvuda. Seltsiti võib erineda ka arvutusmetoodika juhul, kui kindlustatul tekib valuraha saamise õigus mitme kahjustuse tõttu. Hüvitised võidakse liita, kuid tingimustes võib näiteks sätestada, et hüvitis määratakse raskeima kahjustuse järgi ja kaasnevate kahjustuste eest makstakse valuraha üksnes osaliselt. Valuraha maksmise eeltingimus võib olla meditsiiniliselt põhjendatud ravi ajaline kestus. Näiteks võib kindlustustingimustes sätestada, et ravi peab olema kestnud üle nädala, enne kui tekib õigus valuraha saada. Kui meditsiiniliselt põhjendatud raviperiood on lühem, hüvitist ei maksta. (Tint 2000: 25) Töö autor toob välja, et kindlustusseltsid on nii püsiva puude kui valuraha hüvitise puhul kirja pannud kõikvõimalikud vigastused hüvitiste tabelisse. Kahju juhtudes on neil hea ülevaade tekkinud vigastuse ulatusest ja protsendist, mis kindlustussummast välja makstakse.

Ajutise töövõimekaotuse hüvitist (päevaraha) makstakse, kui kindlustusperioodil toimunud õnnetusjuhtumi tagajärjel muutus kindlustatu ajutiselt töövõimeetuks. Kindlustuslepingus võidakse eristada juhtumeid, kus kindlustatu viibib ambulatoorsel ravil, haiglas või päevaraha maksmise aluseks on töövõimeetusleht. Päevaraha makstakse tavaliselt kord kuus, üldjuhul on kindlustustingimustes sätestatud, et töövõimeetus peab kestma vähemalt seitse päeva (või muu minimaalne periood). Kui töövõimeetus kestab vähem kui kokkulepitud miinimumperiood, siis päevaraha ei maksta, kui rohkem, makstakse päevaraha kogu töövõimeetusaja eest. Päevaraha maksmine lõpetatakse, kui kindlustatu asub tööle. Juhul kui kokkulepitud aja jooksul (näiteks üks aasta) pärast kindlustusjuhtumit ilmnevad tüsistused ning kindlustatu muutub jälle töövõimeetuks, maksab kindlustusandja selle töövõimeetusaja eest samuti päevaraha. Kindlustuslepingusse märgitakse tavaliselt ka päevaraha maksmise maksimaalne periood (näiteks 180 päeva või 365 päeva). Päevaraha suuruse võib siduda kindlustatu netotuluga. (Lowry, Rawlings 2004: 145) Töö autori arvates on päevaraha sõlmimisel vajalik valida kindlustusselts, kus päevaraha hakatakse maksma võimalikult kiiresti peale õnnetuse toimumist. Sellisel juhul saab kindlustusvõtja suuremat rahalist

hüvitist. Ajutine tervisekahjustus võib kesta ka pikema perioodi kui mõni nädal, siis on tähtis, et päevaraha makstakse maksimaalse perioodi eest, parimaks variandiks, mida pakutakse, on 365 päeva.

Haigla päevaraha makstakse kindlustatule, kui ta viibis õnnetusjuhtumi tagajärjel haiglaravil. Makstakse haiglaravil oldud päevade järgi. Ühe päeva kohta on kindlustuslepingus märgitud haigla päevaraha hüvituslimiit. Haigla päevaraha tasutakse ühe aasta jooksul, alates õnnetusjuhtumi toimumisest. Kui kindlustatu on haiglas hiljem kui üks aasta pärast õnnetusjuhtumit, siis haigla päevaraha ei maksta. (If P&C Insurance AS; BTA Insurance Company SE Eesti filiaal) Töö autor selgitab, et haigla päevaraha lisaks tavalisele päevaraha kindlustushüvitisele pakuvad Eesti kahjukindlustusseltsidest ainult IF ja BTA Kindlustus. Õnnetuse tagajärjel pikalt tööst eemal viibides on vajalik, et haigla päevaraha võimaldab, tasuda ka haiglaarvete eest. Haigla päevaraha on võimalus saada lisaks päevarahale, kus makstakse välja kokkulepitud protsent päevapalgast.

Ravikulu hüvitiseks makstakse kindlustusjuhtumist tingitud mõistlikud ja põhjendatud ravikulud, mida ei hüvita Eesti Haigekassa. Hüvitatakse ravikulu, mis on kantud kuni ühe aasta jooksul, arvates kindlustusjuhtumi tekkimisest. Ravikulu hüvitatakse Eesti Vabariigis registreeritud riigi- või munitsipaalraviasutuse, eraraviasutuse või taastusravikeskuse esitatud arvete alusel. Kui kindlustatul isikul puudub Eesti Vabariigi kohustuslik ravikindlustus, arvestatakse kindlustushüvitist analoogselt kohustusliku ravikindlustusega kaetud isikuga. Hüvitamisele kuuluvad näiteks hambavigastuste, ravikehakultuuri, meditsiiniliste abivahendite rentimise/soetamise kulud. (Lowry, Rawlings 2004: 146)

Õnnetusjuhtumikindlustus võib olla ka kohustuslik, näiteks tuleneb päästeseadusest, et tööandja peab sõlmima päästeteenistujate kindlustamiseks õnnetusjuhtumikindlustuse lepingu. Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel viibivate kaitseväelaste kindlustamise kohaselt eksisteerib kohustus sõlmida rahvusvaheliste kohustuste täitmisel viibivate kaitseväelaste suhtes tähtajaline riskikindlustuse leping koos õnnetusjuhtumi lisakindlustuse lepinguga. (Varul *et al.* 2007: 169)

Kindlustuslepingu järgi on kindlustusselts kohustatud kindlustussündmuse saabumisel maksma kindlustusvõtjale või tema poolt määratud isikule välja kokkulepitud kindlustussumma või selle vastava osa, mis on kindlustuslepingu tingimustes kindlaks määratud, sõltumata sotsiaalkindlustuse või sotsiaalhoolduse poolt ja kahju hüvitamise korras makstavatest summadest. (Isikukindlustuse... 1991: 64) Töö autori arvates on mõlemal osapoolel nii kindlustusandjal kui kindlustusvõtjal tähtis lepingust kinni pidada, ainult nii saab tagada maksimaalse kindlustuskaitse, kuna mõlema osapoolle suhtes peab kehtima usaldus.

Kindlustuslepingusse märgitav kindlustussumma on tavaliselt kõigi kindlustusperioodil toimunud õnnetusjuhtumite eest makstavate hüvitiste summaarne piirmäär. Samas võib lepingule märkida ka erinevate hüvitisliikide maksimaalsed hüvitislimiidid, mis on vastava hüvitisliigi kõigi kindlustusjuhtumite eest makstavate hüvitiste summaarseks piirmääraks. Levinumad hüvitisliigid on valuraha, ajutise töövõimekaotuse hüvitis (tavaliselt päevaraha), püsiva puude (invaliidsuse) hüvitis ja surmajuhtumihüvitis. (Udaibir 2003: 3) Töö autor toob välja, et olenevalt kindlustusseltsist lahutatakse kahju eest makstav hüvitis maksimaalsest kindlustussummast perioodi sees maha, see tähendab, et iga juhtumiga läheb järelejäädav kindlustussumma väiksemaks. Kõikides kindlustusseltsides seda ei tehta, on selte, kus kokkulepitud kindlustussumma säilib kuni perioodi lõpuni.

Kindlustussumma väljamaksmiseks peavad olema esitatud järgmised dokumendid: kindlustusvõtjal seoses õnnetusjuhtumikindlustusega toimunud kindlustusjuhtumi vormikohane avaldus, kindlustustunnistus ning dokument ravi- ja profülaktikaasutuse poolt välja antud kahju tekitamise kohta, surma korral perekonnaseisuorgani poolt väljaantud kindlustusvõtja surmatunnistus, kindlustusvõtja korraldus selle kohta, kelle ta määras kindlustussumma saajaks oma surma korral; kindlustusvõtja pärijatel – lisaks mainitud dokumentidele veel ka notariaalkontori väljaantud pärimisõiguse tunnistus. (*Ibid.*)

Kui kindlustusvõtja pöördus seoses saabunud kindlustussündmusega kindlustusseltsi poole ja esitas kindlustustunnistuse ning ravi- ja profülaktikaasutuse tõendi, kuid suri, saamata kätte talle ettenähtud kindlustussummat, siis makstakse kindlustussumma välja määratud

soodustatud isikule või pärijatele. Kui aga korralduses on näidatud mitu isikut ja keegi neist suri enne kindlustusvõtjat, siis vastav osa kindlustussummast makstakse välja ülejäänud isikutele kindlustusvõtja poolt kindlaksmääratud osades. (Lahe 2007: 35)

Kindlustusandjal on kohustus maksta eelnevalt kokkulepitud rahasumma. Kindlustusvõtja võib määrata soodustatud isiku. Põhimõtteliselt võib soodustatud isiku määrata ka juhul, kui kindlustusandja täitmise kohustus seisneb kahju hüvitamises, kuid sellisel juhul vaid kokkuleppel kindlustusandjaga. Seega annab kõnealune säte kindlustusvõtjale õiguse soodustatud isiku määramiseks ja muutmiseks just kindlustusandja vastava nõusolekuta. Välistatud ei ole poolte kokkulepe, mille alusel kohaldatakse õnnetusjuhtumikindlustusele ka mõningaid teisi elukindlustuse sätteid eelkõige siis, kui kindlustusandja täitmise kohustusena on ette nähtud kokkulepitud rahasumma maksmine. (Varul *et al.* 2007: 169)

Kui kindlustuslepingus hüvitise saajaks pole soodustatud isikut määratud, on hüvitise saajaks kindlustatu ise. Antud juhul loetakse kindlustusvõtjaks isik, kelle nimel sõlmiti kindlustusleping, aga isikul, kes faktiliselt lepingu sõlmis, ei ole mingeid kindlustuslepingust tulenevaid õigusi, kui neid just ei ole määratud. Nimetatud isikul on ainult õigus näidata iseennast kindlustussumma saajana kindlustusvõtja surma korral (Lahe 2007: 34). Kindlustuslepingu kehtimise ajal võib kindlustusvõtja muuta tema poolt varem antud korraldust kolmanda isiku määramise kohta, esitades kindlustusseltsile vastava avalduse. (*Ibid.*: 35) Töö autori arvates on igal inimesel õigus teada enda kohta sõlmitud kindlustusest ja õigus määrata soodustatud isik. See, et kindlustuslepingus on aja jooksul võimalik muuta oma otsust ja vajadusel leping ümber teha, on kliendile mugav.

Üldjuhul on kindlustuslepingu sõlmimisel tegemist ühtse perega ja kindlustusvõtjal peab olema õnnetusjuhtumikindlustuse üldtingimuste järgi kindlustushuvi (Riskianalüüs... 2005: 15). Kindlustushuvi on nii kindlustusvõtja kui kindlustatud isiku finantshuvi, mis võib saada kahjustatud kindlustatud eseme kahjustamise, hävimise või kadumise tagajärjel. Kui kindlustusvõtja kindlustushuvi puudumine tuvastatakse kindlustusjuhtumi menetlemisel ja

selgub, et kindlustusobjekti omanik ei ole nõus kindlustuslepingu täitmisega teisele isikule, siis vabaneb kindlustusandja kindlustuslepingu täitmise kohustusest. (Lahe 2007: 109)

Kindlustusvõtja kohustub tasuma kindlustusandjale kindlustuspreemiaid. Kohustusliku kindlustuse korral on seadusega sätestatud, et kindlustusvõtja on kohustatud kindlustuslepingu sõlmima. Kindlustusjuhtum on eelnevalt kokkulepitud sündmus, mille toimumise korral peab kindlustusandja täitma oma lepingust tuleneva täitmise kohustuse. Kindlustusrisk on oht, mille vastu kindlustatakse. (Udaibir 2003: 3)

Kindlustuspreemia tasumata jätmise korral või kui esimene osa ei ole pärast kindlustuslepingu sõlmimist tasutud kokkulepitud tähtpäevaks, on kindlustusandjal õigus kindlustusleping lõpetada. Kindlustusandja vabaneb kindlustuslepingu täitmise kohustusest. Vastavalt võlaõigusseadusele antakse kindlustuspreemiale teine tasumise kuupäev ja kui ka siis ei ole kindlustuspreemiat tasutud, taganeb kindlustusandja omapoolsest lepingust, sest on näha, et kindlustusvõtjal puudub huvi kindlustuslepingu vastu. (Isikukindlustuse... 1991: 64) Töö autori arvates on oluline, et lepingut on võimalik sõlmida mitmel viisil just seetõttu, et arvestada erinevate inimeste võimalustega ja soovidega. Siinkohal on tähtsad kindlustuspreemiate tasumise võimalused, võimalus kokku leppida ja leida lahend, mis sobib mõlemale lepingu osapoolele.

Kindlustuslepinguid on lubatud sõlmida ja kindlustuspreemiaid tasuda ühel abikaasal teise nimel, vanematel laste nimel ja vastupidi. Kindlustusseltsil tekib kindlustushüvitise maksmise kohustus üksnes juhul, kui kindlustusvõtja esitab kindlustatud isiku kirjaliku või kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis nõusoleku lepingu sõlmimiseks. (*Ibid.*) Töö autori arvates on kindlustusseltsil õigus nõuda nõusolekut ka kindlustatult endalt, kui lepingu sõlmijaks on kolmas isik, kuna kahjukäsitluse poole pealt on tulnud välja juhtumeid, kus kindlustatu ise pole teadlik enda kindlustamisest ja nõusoleku puudumisel on õigus kindlustusseltsil hüvitise väljamaksmisest keelduda.

Kindlustatu on kohustatud pärast kindlustusjuhtumi toimumist pöörduma viivitamatult arsti poole ning teatama sellest kindlustusandjale kokkulepitud aja jooksul. Kindlustushüvitise saamiseks peab õigustatud isik esitama kahju hüvitamise taotluse. Taotlusele lisatavate dokumentide loetelu sõltub kindlustusjuhtumist ning kindlustustingimustest. Juhul kui kindlustusjuhtum toimus kolmandate isikute tegevuse tagajärjel (näiteks röövimise käigus tekitatud kehavigastused), tuleb pöörduda politseisse ning esitada vastav õiend ka kindlustusandjale. Tavaliselt on kindlustusandjatel oma usaldusarstid ning kindlustatu peab võimaldama oma tervislikku seisundit antud arstil kontrollida. Kindlustatu peab täitma arstide ettekirjutusi ning tegema omalt poolt kõik õnnetusjuhtumi tagajärgede vähendamiseks ja kiireks paranemiseks. Kindlustusandjal on õigus saada informatsiooni kindlustatu paranemise ja arstide ettekirjutuste täitmise kohta. Kindlustusjuhtumi toimumisel tuleb käsitlemisel eeldada, et kindlustatud isiku tervise kahjustamine toimus temast mittetuleneva asjaolu tõttu. Kindlustusandja vabastatakse kohustuse täitmisest, kui kindlustatud isik kahjustas end hüvitise saamise eesmärgil tahtlikult. (Varul *et al.* 2007: 170)

Kokkuvõtvalt võib öelda, et kindlustuse sõlmimisel on vaja selgeks teha lepingusse puutuvad mõisted ja tingimused, näiteks millal on kindlustamine kohustuslik, kus ja mis tingimustel kindlustus kehtib, kes saab olla kindlustusvõtja. Selgeks on vaja teha soodustatud isiku määramine, kindlustusvõtja ja kindlustusandja õigused ja kohustused, erinevate hüvitisiikide sisud, kindlustussumma maksmise kord, kindlustuspreemiate tasumise reeglid, mida peab kahjujuhtumi korral tegema, mis dokumendid esitama.

1.3. Õnnetusjuhtumikindlustuse preemiate mahtu selgitavad tegurid

Antud peatükis on töö eesmägi täitmiseks analüüsitud varasemate empiiriliste uuringute põhjal õnnetusjuhtumikindlustuse preemiate mahtu selgitavaid tegureid. Järgnevalt analüüsib töö autor erinevatel aastatel teadlaste poolt tehtud uuringuid, käsitletavad uuringud on fokuseeritud elukindlustuse preemiate mahu selgitavatele teguritele, samad

tegurid selgitavad ka õnnetusjuhtumikindlustuse valdkonda. 2003. aastal väitsid Beck ja Webb 1961–2000 aastate andmete põhjal regressioonimudeli ja tundlikkuse analüüsi abil, et kindlustuse puhul on tegemist luksускаubaga. Olulised kindlustuspreemiate mahtu selgitavad tegurid olid finantssektori areng, sissetuleku suurus, haridus- ja inflatsioonimäär. Inflatsioonimäär siinkohal negatiivse mõjurina, teised nimetatud tegurid positiivse mõjurina. Samuti leiti, et mida vanem ühiskonna populatsioon ja mida madalam inflatsioonimäära tase, seda rohkem kindlustuslepinguid sõlmitakse. Samuti mängivad kindlustuse sõlmimisel rolli ka kindlustusseltside poolt loodud tingimused ja pakutavad hüvitisliigid, nendest sõltub ka kindlustuspreemiate maht. (Beck, Webb 2003: 55) Samasti Hussels 2005. aastal maailmapanga andmetel välja, et kindlustust võib võtta kui tava-kaupa, kuna kindlustuse nõudlus kasvab koos sissetulekuga (Hussels et al 2005: 261).

2007. aastal uurisid teadlased Li, Moshirian, Nguyen ja Wee kindlustuspreemiate mahtu selgitavaid tegureid. Andmeid koguti 30 OECD liikmesriigi kohta, hõlmates 152 vaatlust. Regressioonanalüüsi käigus jõuti selgusele, et tähtsateks kindlustuspreemiate mahtu selgitavateks teguriteks on inimeste sissetulek, oodatav eluiga, intressimäära suurus, inflatsioonimäär, haridustase, riigi finantsareng, välisfirmade turuosa ning pere ülalpeetavate arv. Nagu ka varasematest uuringutest oli välja tulnud, selgus, et sissetulek mõjutab preemiate mahtu positiivselt, see tähendab, mida kõrgem on oodatav eluiga, seda suurem on teadlikkus ja võimalus end ohtude eest kaitsta. Intressimäära tõustes lepingute maht väheneb, mida saab väita ka inflatsioonimäära suurenemisel, mil on preemiate mahule negatiivne mõju. Ühiskonna pidev finantsareng ning nii kodumaiste kui välisettevõtete majanduslik stabiilsus suurendavad lepingute sõlmimise võimalust. (Li *et al.* 2007: 637) 1996. aastal uurisid Gandolfi ja Miners USA majapidamiste põhjal sissetuleku suurust ja sugudevahelisi erinevusi kindlustuse sõlmimisele. Sugu ei omanud siin tähtsust, nii meeste kui naiste jaoks oli sissetuleku suurus oluline, omades positiivset seost preemiate mahuga. (Gandolfi, Miners 1996: 683)

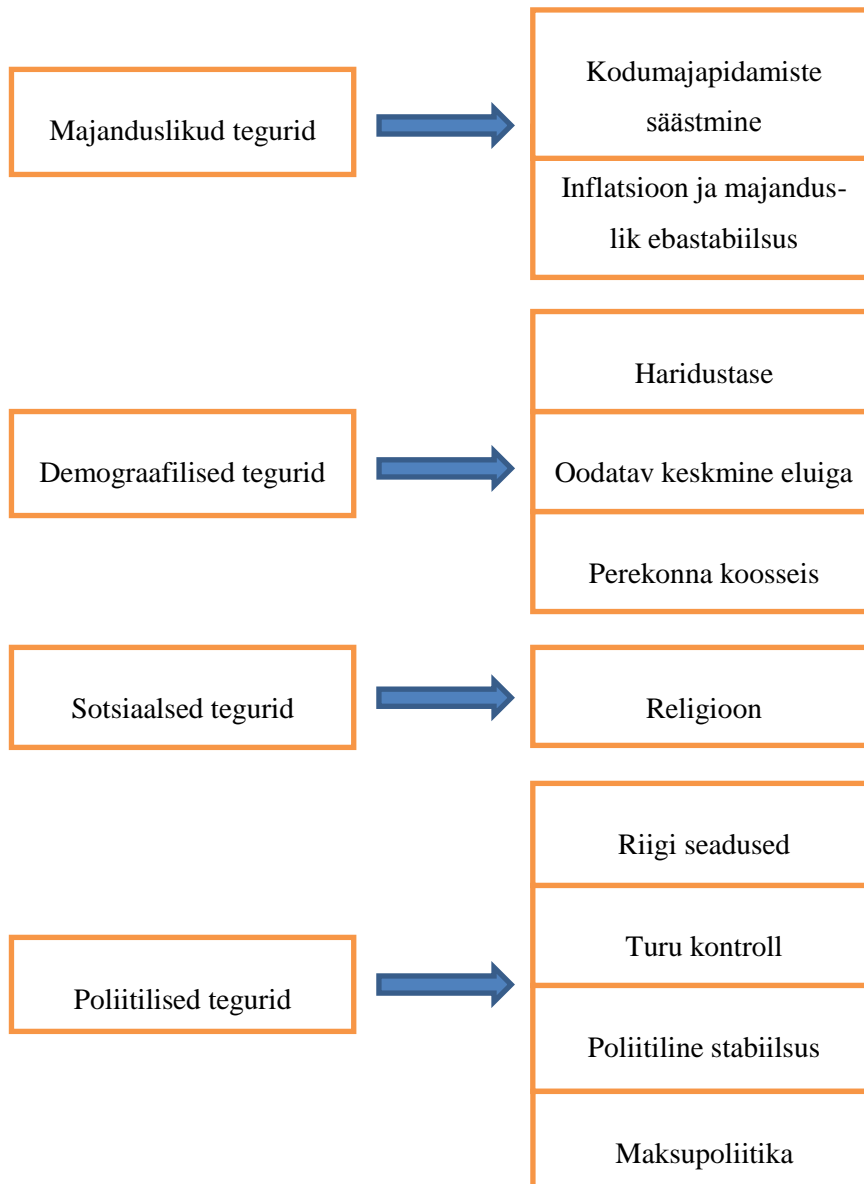
Mida vanem on ühiskond ja mida madalam on inflatsioonimäär, seda rohkem paigutavad majapidamised oma tagavarasääste kindlustustoodetesse. Esineb positiivne seos, mis toob

kaasa preemiate mahu tõusu. Positiivselt mõjutavad preemiate mahtu riigi arengutase, inimeste sissetulekud ning majapidamiste säästmiskaldused. Negatiivselt mõjuvad riigi majanduslik ebastabiilsus, lepingu hind, inflatsioonimäär ja intressimäära suurus. (Beck, Webb 2003: 51) Peamised ohud õnnetusjuhtumikindlustuse sõlmimisel on tööpuudus ja majanduslik ebastabiilsus, mis mõjutavad kindlustuspreemiate mahtu negatiivselt (Nagy 2011: 533). 1996. aastal uuris ka Outreville kindlustuse nõudlust selgitavaid tegureid, kasutades 48 areneva riigi andmetel empiirilisi teste, pakkudes välja väite, et monopolistlikud turud mõjuvad kindlustuse nõudlusele negatiivselt. Monopolina turul üksi eksisteerides esinevad turule sisenemisel barjäärid ning turul osalejate arv on väike, mis toob kaasa kindlustuse nõudluse vähenemise. Tulemusteks leidis ta, et nõudlus oli positiivselt seotud nii intressimääraga, inflatsioonimääraga, lepingu maksumusega, inimese sissetulekuga ja tervisliku seisundiga, iibega kui ka linnastumisega. Siinkohal ei mänginud rolli ka turg, oli see monopolistlik või mitte. (Outreville 1996: 263) 1981. aastal koostas teadlane Babbel 1951–1968 aastate Brasiilia andmete põhjal multivariatsioonilise regressioonmudeli, et uurida, kas riigi inflatsiooni tase mõjutab kindlustuspreemiate mahtu. Uuringu tulemused pidasid paika – leiti, et inflatsioonimäär mõjutab preemiate mahtu negatiivselt. Kõrge inflatsioonimääraga kaasneb kindlustuse turunõudluse ning tarbijate heaolu vähenemine ning ühiskonna ebakindluse kasv, mis viib majandusliku ebastabiilsuseni. (Babbel 1985: 225)

1990. aastal avastasid teadlased Truettid 1964–1984 aastate Ameerika ja Mehhiko andmete uuringu põhjal, et kindlustuspreemiate mahtu selgitavad inimese vanus, haridustase ning sissetulek. Mida vanem inimene, seda riskikartlikum ja teadlikum kindlustuse olemusest ta on ning kindlustuse sõlmimise võimalikkus suureneb. (Truett 1990: 321) 1993. aastal leidsid ka teadlased Browne ja Kim oma uuringute põhjal, et kindlustuspreemiate mahtu selgitab suurel määral inimeste sissetulek. Mida rohkem teenitakse, seda suurem võimalus on kindlustust omada. Vähetähtis pole ka inimeste haridustase. Mida kõrgemat haridust omatakse, seda rohkem teadvustatakse ja ollakse kursis kindlustuse vajalikkusega. Kokkuvõtvalt on preemiate maht positiivses seoses nii sissetulekuga kui ka haridustasemega. (Browne, Kim 1993: 623)

1985. aastal koostas Babbel veel ühe uurimuse, vaadeldes 1953–1979 aastate USA andmete põhjal hinna mõju elukindlustuse nõudlusele. Nõudlus oli seotud sissetulekutega, mille kasv osutus kindlustuse tarbimist suurendavaks asjaoluks. (Babbel 1985: 225) Samuti märgib Rabe oma teoses, et inimese sissetulek määrab ära rahalise võimaluse kindlustuse sõlmimiseks (Rabe 2008a: 52). 1980. aastal Suurbritannias uuris Pissarides, miks üldse elukindlustust ostetakse, püüdes leida kindlustussektori arengutegureid. Ta otsis turu nõudlusele vastavat poliisi, võrreldes seda tegelikult pakutava poliisiga, kasutades rikkuse ja vanuse suhet, kui palju inimesed säästavad, et pensionipõlves muretult ära elada. Ta jõudis järeldusele, et mida nii-öelda rikkam on inimene, seda rohkem säästab ta tuleviku peale mõeldes. (Pissarides 1980: 451) Ka Ward ja Zurbruegg jõudsid 2000. aastal oma uuringute põhjal järeldusele, et kindlustuspreemiate mahtu selgitavad nii poliisi hind, inimese sissetulek, riigi seadusandlus kui ka sotsiaalne heaolu. Poliisi hind mõjutab negatiivselt, mida kõrgem on hind, seda vähem on võimalik antud poliisi sõlmida. (Ward, Zurbruegg 2000: 489)

Kindlustusvallas tuntust kogunud teadlased Carmichael ja Pomerleano tõid 2002. aastal valminud uuringus välja, et kindlustuses tekitavad nõudlust nii majanduslikud, demograafilised, sotsiaalsed kui poliitilised tegurid (vt. joonis 3). Majanduslikud tegurid kujutavad endast inflatsioonimäära mõju, majanduslikku ebastabiilsust ja kodumajapidamistes säästmist. Demograafiliste tegurite alla kuuluvad inimeste haridustase, oodatav keskmine eluiga ning perekonna koosseis. Sotsiaalsed tegurid sisaldavad riigisisest religiooni. Poliitilised tegurid on riigi seadussätted, kontroll turuseisu üle, maksupoliitika ja üleüldine poliitiline stabiilsus. (Carmichael ja Pomerleano 2002: 75)

Joonis 3. Kindlustuse nõudlust selgitavad tegurid (autori koostatud Carmichael ja Pomerleano 2002: 75-79 põhjal).

Teadlased Carmichael ja Pomerleano (2002) on rõhutanud, et kindlustuse arengu mõjutajaks on tähtsal kohal just majapidamistes säästmine. Nõudlus kindlustuse järele suureneb,

kui majapidamised suudavad sissetulekust raha kõrvale panna, mis omakorda toob välja asjaolu, et mida suurem sissetulek, seda suurem võimalus on raha hoida ja kindlustust osta. Samuti töid teadlased välja, et kindlustuspreemiad kasvavad kiiremini kui inimeste sissetulekud. Majanduslikud rahutused külvavad ühiskonda ebastabiilsust, inimesed on riskikartlikud, mis võib kaasa tuua kindlustuspreemiate kasvu end ootamatuste eest kaitstes. Samas toob inflatsioonimäära tõus kaasa kindlustuspreemiate mahu vähenemise. (Carmichael ja Pomerleano 2002: 78)

Inimese haridustaseme tõustes suurenevad ka kindlustuspreemiate mahud, kuna ollakse rohkem haritud ja teadlikumad erinevatest ümbritsevatest riskidest. Sama saab öelda inimese vanuse kasvu kohta. Kui perekonnas on näiteks mitu last ja pere peamiseks toitjaks on üks vanematest, siis on pere jaoks tähtis, et nimetatud vanema sissetulek oleks kindlustatud. Mida suurem leibkond, seda rohkem kindlustuse vajalikkuse peale mõeldakse. Kindlustuse sõlmimine sõltub ka riigi kultuurist ja religioonist ning riigi seadusandlusest. Mida stabiilsem ühiskond, seda vähem riskikartlikud on kodanikud. Sõlmitavate lepingute hulk väheneb ka riigi maksude suurenemisel, kuna inimestel jääb raha vähem kätte. (*Ibid.*)

Harichandra ja Thangavelu on ühel nõul Carmichaeli ja Pomerleanoga, kuid nad pööravad probleemile tähelepanu mõlemalt poolt. Kindlustuse areng soodustab majanduskasvu. Ettevõtetal on võimalus areneda ja edendada finantsilist stabiilsust, suurenevad impordi ekspordi mahud ning kaasneb innovatsioon. Samas toob majandusareng kaasa suuremad riskid, mida on võimalik juhtida rahvusvahelisel tasandil. Inimesed muutuvad riskialtimaks, jaotavad oma kapitali investeringutesse efektiivsemalt. (Harichandra, Thangavelu 2004: 8) Levine väidab, et kindlustus on finantsüsteemi osa, majandusarenguga areneb ka finantssektor, mis toob kaasa teadlikuma riskijuhtimise, kaubavahetuse paranemise ning inimeste oskuse oma säästetud ressursse oskuslikumalt paigutada. Lisaks tuvastas Levine, et kindlustusturg on seotud kinnisvaraturu arenguga. Vara soetamisel laenulepingut sõlmides kohustab pank klienti oma vara kindlustama. (Levine 1996: 10) Angi ja McKibbini (2005) sõnul toob majandusareng veel kaasa informatsioonikulude vähendamise, likviidsuse

suurendamise ning pakub rohkem võimalusi säästetud ressursside paigutamiseks (Ang, McKibbin 2005: 8).

Levine uuris Saksamaal ja Suurbritannias finantssektori tugevust ja majanduskasvu seoseid. 19. sajandil oli Saksamaal panganduspõhine finantsüsteem. Pankurid alustasid kaupmees-tena, tulurikkamate investeringute maht kasvas. Suurbritannias valitses samal ajal kapitali- turupõhine majandus, pankade ja tööstuste vahel valitses äritehingute likviidsus ja riskide juhtimine. Uurimusse kaasati ka USA ja Jaapan. SKP kasvud polnud riikides väga erine- vad, kuigi USA-s panustasid pangad SKP-sse vähem, mis tõi kaasa madalama efektiivsuse kui Saksamaal. Jaapanis olid pankadel klientidega tihedamad sidemed, mistõttu majandus- lik kasv kiirenes ning tõi edu. (Levine 1996: 48–51) Ma ja Pope avaldasid 2003. aastal, et kõrgema SKP-ga riigid on edukamad, kindlustuspakkujate jaoks atraktiivsemad, samuti suureneb välismaalt tulevate ettevõtete hulk (Ma, Pope 2003: 235). Ka Esho, Kirievsky, Ward ja Zurbruegg tõid 2004. aastal välja, et kahjukindlustusseltsi ja SKP vahel esineb tugev positiivne seos (Esho *et al.* 2004: 265).

Kokkuvõtvalt saab varasemate uuringute põhjal järeldada, et kindlustuspreemiate mahtu selgitavad mitmed eri valdkonna tegurid, moodustades neli põhigruppi: majanduslikud, demograafilised, sotsiaalsed ja poliitilised tegurid. Varasematest uuringutest joonistus välja, et kõige enam selgitavad preemiate mahtu inimeste sissetulek, haridustase, vanus, riigi inflatsioonimäära (harmoniseeritud tarbijahinnaindeks) ja intressimäära (kodumajapidamis- tele antud eluasemelaenu) tase ning finantssektori areng, mõjudes olenevalt tegurist kas positiivselt või negatiivselt. Lisaks makroteguritele selgitavad kindlustuspreemiate mahtu ka kindlustusseltside tingimused.

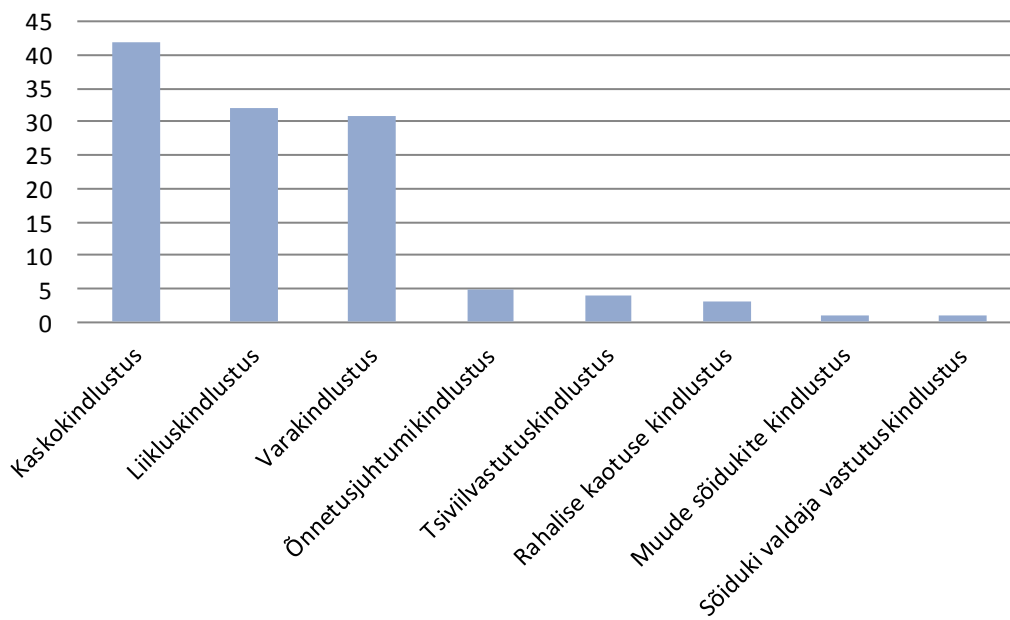
2. ÕNNETUSJUHTUMIKINDLUSTUSE TINGIMUSTE VÕRDLEV ANALÜÜS JA KINDLUSTUSPREEMIADE MAHTU SELGITAVATE TEGURITE PROGNOOSIMUDEL

2.1 Eesti kahjukindlustusseltside õnnetusjuhtumikindlustuse tingimuste võrdlev analüüs

Esmalt vaadeldakse peatükis erinevaid kindlustustüüpe, tuuakse välja, kui palju sõlmitakse õnnetusjuhtumikindlustust võrreldes teiste kindlustusliikidega. Lisaks antakse kindlustusest ülevaade ka maailmas, kui palju sõlmitakse kindlustusliike erinevates geograafilistes piirkondades ning kui palju on aastaga lepingute sõlmimine muutunud. Eelnevas peatükis kajastus, et kindlustuspreemiate mahtu selgitavad lisaks väljatoodud teguritele ka lepingu tingimused ning tingimustes sisalduvad hüvitisliigid. Töö autor võrdleb erinevate kahjukindlustusseltside tingimusi, et kindlustusvõtja saaks otsustada kindlustusseltside poolt loodud tingimuste põhjal, kus on kõige kasulikum õnnetusjuhtumikindlustus sõlmida. Lisaks saavad ettevõtted informatsiooni turuolukorrast ning kuidas oma käitumist muuta, et konkurentidest erineda.

Eesti kindlustusturul valitseb kolm peamist kindlustustüüpi: õnnetusjuhtumikindlustus, mis tagab kindlustatud isiku surma puhul kokkulepitud rahasumma määratud soodustatud isikule; haigekassa- kindlustus katab haiguse tõttu tekkinud kulud; vastutus- ja varakindlustus, kindlustades näiteks autode, majade, kutse- või äri ebaõnne kulud. Kõige suurema osakaalu moodustavad kindlustussüsteemis varakindlustused (vt. joonis 4), siinkohal kõige rohkem nõudeid esitatakse kindlustuse sõlmimiseks juriidiliste isikute poolt. Haigekassasüsteem on igal riigil erinev, olenedes seaduste määrustest, õnnetusjuhtumi-

kindlustus on väikseima osakaaluga, kuid koht maailma kindlustussüsteemis aina tõuseb, inimestele tehakse suuremat teavitustööd erinevatest võimalustest ja kaitsetest. (Guloglu *et al.* 2011: 75)

Joonis 4. Kindlustuspreemiad erinevates kahjukindlustustes 2013 aastal (mln EUR) (autori koostatud Finantsinspektsiooni andmete põhjal).

Aastal 2013 koguti õnnetusjuhtumikindlustuse kindlustuspreemiaid kogu turu kohta 5 miljonit eurot, liikluskindlustuses 32 miljonit eurot, maismaasõidukite kindlustuses (kasko-kindlustuses) 42 miljonit eurot, muude sõidukite kindlustuses ja transporditavate kaupade kindlustuses 1 miljon eurot, varakindlustuses 31 miljonit eurot, sõiduki valdaja vastutus-kindlustuses (välja arvatud liikluskindlustused) 1 miljon eurot, tsiviilvastutuskindlustuses 4 miljonit eurot ja rahalise kaotuse kindlustuses 3 miljonit eurot (Eesti Finantsinspektsioon 2013).

Tabelist 1 selguvad tegelikud õnnetusjuhtumikindlustuste ja varakindlustuste brutopremia-
te kasvud maailmas. Tabel näitab, et arenevate turgudega riikidel on õnnetusjuhtumi-
kindlustuse kasvutempo kõrgem kui teistel riikidel. Ülemaailmsed kindlustuspreemiad

kasvasid aastal 2010 võrreldes aastaga 2009 3,2%. Kindlustuspreemiad varieeruvad üle maailma regiooniti. Suur kasv oli Aasia arenevatel turgudel ja Mandri-Euroopa turgudel. Kõrge kindlustuse osakaal on Põhja-Ameerika, Euroopa ja Aasia geograafilistes piirkondades, kus preemiad moodustavad 96% kogu maailma kindlustuspreemiatest. Siinkohal saab väita, et kindlustuse sõlmimine on otseselt seotud riigi SKP-ga. Vähearenenud piirkondades, nagu Ladina-Ameerikas, Aafrikas ja Okeaanias moodustavad preemiad vaid veidi üle 4% maailma kindlustuspreemiatest. (Stalb, Bevere 2011: 1)

Tabel 1. Brutopreemiate kasvutempo aastal 2010 võrreldes aastaga 2009, (%)

Piirkonnad	Õnnetusjuhtumikindlustus	Mitte-elukindlustus (kodukindlustus, sõidukikindlustus)	Kokku
Industrialiseeritud maad	1,8	1,0	1,4
Arenevad turud	13	8,5	11
Maailm	3,2	2,1	2,7

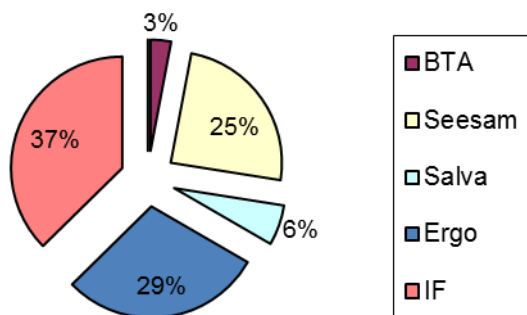
Allikas: (Stalb, Bevere 2010: 1).

On loogiline, et arenenud riikides on kindlustuse osakaal suurim. Näiteks Jaapanis sõlmitud kindlustused moodustavad üle 52% kogu maailma kindlustuspreemiatest ja kümme maailma jõukamat riiki moodustavad lausa 83% kindlustusturust. (*Ibid.*) Töö autor saab antud andmete põhjal väita, et kindlustuse sõlmimine on kasvanud nii arengumaades kui arenenud riikides. Õnnetusjuhtumikindlustuse osakaal on suuremal määral tõusnud, võrreldes kõikide muude kindlustustega kokku. On näha, et inimesed hakkavad üha enam mõtlema iseenda tervisele ja oskavad paremini kindlustada oma tulevikku.

Õnnetusjuhtumikindlustuse kindlustuspreemiate mahtu selgitavad erinevad tegurid, mis said välja toodud teoreetilises peatükis. Lisaks mängivad kindlustuse valikul ja ostmisel rolli ka kindlustusseltside poolt loodud tingimused ning hüvitisliigid. Inimesed langetavad

oma otsuse seltside seatud põhimõtete alusel, võrdlevad, kus on kõige kasulikum end õnnetuste eest kaitsta. Lisaks annab tingimuste võrdlus juhtimislikku informatsiooni ettevõtetele, kes saavad hea ülevaate, mis turul toimub, ning vastavalt sellele ka oma käitumist kujundada. Seepärast võrdleb töö autor turul olevate kahjukindlustusseltside tingimusi ning hüvitisliike.

Eestis pakuvad õnnetusjuhtumikindlustust järgmised kahjukindlustusseltsid: Ergo Insurance SE, Salva Kindlustuse AS, Seesam Insurance AS, If P&C Insurance AS ja BTA Insurance Company SE Eesti filiaal. Igas kindlustusseltsis on erinevad nii hüvitisliigid, tingimused kui ka sõlmitud preemiate mahud (vt. joonis 5). Aastal 2013 koguti Ergo kindlustuses õnnetusjuhtumikindlustuse preemiaid 1 133 tuhande euro eest (turuosa 29%), IF kindlustuses 1 444 tuhande euro eest (turuosa 37%), Salvas 226 tuhande euro eest (turuosa 6%), Seesamis 948 tuhande euro eest (turuosa 25%) ja BTA kindlustuses 115 tuhande euro eest (turuosa 3%). (Eesti Finantsinspeksioon 2013)

Joonis 5. Kahjukindlustusseltside õnnetusjuhtumikindlustuse turuosad aastal 2013 kogutud kindlustuspreemiate järgi (autori koostatud Finantsinspeksiooni andmete põhjal).

Töö autor toob välja, et kõige suurema turuosa hõivab IF Kindlustus, järgnevalt Ergo ja Seesam kindlustused (vt. joonis 5). Järgnevalt tingimuste võrdlusel selgub, et kõige suure-

ma hüvitisliigi valiku annab BTA Kindlustus, kuid antud joonist vaadates on BTA kindlustusel väikseim turuosa. Põhjuseks võimalik vähene tuntus ja reklaam.

Kahjukindlustusseltsidel on õnnetusjuhtumikindlustusel mitu kindlustuskaitsete liiki, näiteks surmajuhtumi, püsiva puude, valuraha, päevaraha ja ravikulude hüvitis. IF ja BTA kindlustustel on päevarahale lisaks ka haigla päevaraha hüvitise võimalus. BTA kindlustusel on veel hulk lisahüvitisi, näiteks lapse õppetootus, kommiraha, täiendõppe kulud, kriitiliste haiguste kindlustus ja matusetootus, mida teised turul olevad kindlustusseltsid ei paku. (If P&C Insurance AS; BTA Insurance Company SE Eesti filiaal 2013)

Lapse õppetootuse puhul makstakse õnnetusjuhtumi tagajärjel kindlustatu surma korral iga akadeemilise õppeaasta lõpul hüvitist, mis on vajalik kindlustatu laste kõrghariduse omandamiseks. Terve õppeperioodi maksimaalne hüvitis on üks kümnendik surma korral makstavast kindlustussummast. Kindlustatu surma saabumisel kompenseeritakse kindlustus hüvitis ainult ühele kindlustatu lapsele, kelle vanus ei ületa 24 aastat. (BTA Insurance Company SE Eesti filiaal 2013)

Kommiraha makstakse õnnetuses vigastada saanud kuni 18-aastasele lapsele, samuti kulutused maiustuste või puuviljade ostmiseks. Hüvitis makstakse välja juhul, kui vigastus on ette nähtud valuraha hüvitistabelis ning kulud seoses antud kindlustuskaitsega tekkisid mitte hiljem kui üks aasta pärast õnnetusjuhtumit. Hüvitatakse kulud mitte rohkem kui 15 eurot iga kindlustusjuhtumi kohta. Kliendi soovil võib kommide või puuviljade soetamise kulud asendada loomaaiaga või kinopiletiga (ainult lastele mõeldud filmidele ning multifilmidele). Sel juhul tuleb hüvitise saamiseks esitada dokumendid, lisada maksmist tõendav dokument koos piletiga. (*Ibid.*)

Täiendõppe kulude korral makstakse õnnetusjuhtumi saabumisel eraõpetaja 10 tunni eest juhul, kui laps oli sunnitud viibima haiguslehel enam kui kolm nädalat järjest, mistõttu ei olnud võimaline koolis käima. Ühe tunni hüvitispiiriks on määratud 10 eurot. Juhul kui laps viibib õnnetusjuhtumi tõttu haiguslehel rohkem kui kaks kuud järjest ning sama perioodi jooksul puudub tal võimalus koolis käia, mille kohta on olemas arsti väljastatud tõend, siis

hüvitatakse kulud mitme erineva aine eraõpetaja teenuste eest, kuid mitte ületades hüvitispiiri 350 eurot. (BTA Insurance Company SE Eesti filiaal 2013)

Kriitiliste haiguste kindlustuse puhul makstakse välja hüvitis 1 000 eurot vastavalt "Kriitiliste haiguste kindlustamise eeskirjades" sätestatule kliendi haigestumisel mõnda järgmistest haigustest: müokardiinfarkt, insult, vähk, krooniline neerupuudulikkus, halvatus, *sclerosis multiplex*, I tüüpi diabeet ja AIDS (*Ibid.*).

Matusetoetuse puhul makstakse kindlustushüvitist, kui kliendi surm saabub kindlustuslepingu kehtivusajal või üks aasta pärast õnnetusjuhtumit ning matuste korraldamise enda kanda võtnud füüsiline isik teeb seoses matuseteenuse eest tasumisega kulutusi, tingimusel, et matusetoetuse maksmine on kindlustuslepingus sätestatud. Hüvitatakse Eesti Vabariigis tarbitud matuseteenuste eest: kirstu ost, kalmistuteenused, lahkunu põrmu transporditeenus, surnukambri teenused, hauasamba ost ja paigaldamine. (*Ibid.*)

Ergo kindlustuse eeskirjades toodud tingimustel sõlmitakse õnnetusjuhtumikindlustuse lepinguid Eesti Vabariigi kodanikega vanuses 1 kuni 70 aastat (Ergo Insurance SE 2013). Salva kindlustuses on kindlustuslepingus kindlustatuks nimetatud 6 kuud kuni 75 aasta vanune füüsiline isik. Lepinguid sõlmitakse ka välismaalastega, Eesti Vabariigi kodakondsus ei ole siin kriteeriumiks. (Salva Kindlustuse AS 2013) Seesam Insurance AS kindlustuses sõlmitakse lepinguid 1 kuni 75-aastaste inimestega (Seesam Insurance AS 2013). IF kindlustuses 1 kuni 65-aastaste inimestega (If P&C Insurance AS 2013). BTA kindlustuses saab kindlustatuks olla 1 kuni 70-aastane füüsiline isik (BTA Insurance Company SE Eesti filiaal 2013) (vt. tabel 2). Seesami, IF ja BTA kriteeriumiks on, et kindlustatu peab alaliselt elama Eestis (Seesam Insurance AS, If P&C Insurance AS; BTA Insurance Company SE Eesti filiaal 2013).

Tabel 2. Kahjukindlustusseltside õnnetusjuhtumikindlustuse lepingute sõlmimise tingimuste võrdlus

	Ergo	Salva	Seesam	IF	BTA
Lepingute sõlmimine	Eesti Vabariigi kodakondsusega isikutega	kodakondsusega/kodakondsusetä isikutega	kodakondsusega/kodakondsusetä isikutega	kodakondsusega/kodakondsusetä isikutega	kodakondsusega/kodakondsusetä isikutega
Vanuse vahemik	1-70 aastat	6 kuud-75 aastat	1-75 aastat	1-65 aastat	1-70 aastat
Kindlustus-preemia tasumis-sagedus	kuu kaupa, kvartali kaupa, ühes osas	kuu kaupa, kvartali kaupa, kahes osas, ühes osas	kuu kaupa, kvartali kaupa, kahes osas, ühes osas	kuu kaupa, kvartali kaupa, kuues osas, ühes osas	kvartali kaupa, kahes osas, ühes osas
Esimese makse tasumise aeg	14 päeva	15 päeva	14 päeva	vastavalt kliendi soovile, üldjuhul 30 päeva	14 päeva
Nõusolek kindlustuse sõlmimiseks	kirjalikult taasesitamist võimaldavas vormis	1-osamakse tasumisel	kirjalikult taasesitamist võimaldavas vormis	1-osamakse tasumisel	kirjalikult taasesitamist võimaldavas vormis
Kindlustus hüvitise väljamaksmine	10 päeva jooksul	30 päeva jooksul	30 päeva jooksul	7 päeva jooksul	14 päeva jooksul

Allikas: autori koostatud Ergo, Salva, Seesami, IF ja BTA kindlustuste tingimuste põhjal.

Töö autori arvates peaks kõigil Eestis elavatel inimestel olenemata rahvusest olema võrdsed võimalused oma tervist kindlustada. Toodud andmete põhjal on näha, et enamasti peab kindlustatu vanus olema vähemalt üks aasta. Salva kindlustus teeb siin erandi, lubades kindlustuse sõlmida ka kuuekuulisele imikule. Salvas ja Seesamis saab kindlustatu olla

maksimaalselt 75-aastane, IF kindlustuses ainult kuni 65-aastane inimene. Seega saab väita, et Salva kindlustuses on kõige laiem vanusevahemik kindlustuse sõlmimiseks.

Ergo kindlustuses saab lepingu kindlustuspreemiat maksta kas kuu kaupa, kvartali kaupa või ühes osas. Otsustajaks on kindlustusvõtja. Salva ja Seesam kindlustustes saab tasuda ühes osas, poole aasta kaupa, kvartali või kuude kaupa, IF kindlustuses ühes osas, kuues osas, kvartali või kuu kaupa, BTA-s ühes osas, kahes osas või kvartali kaupa. Esimest kindlustuspreemiat on aega tasuda Ergo kindlustuses 14 päeva, Salva kindlustuses 15 päeva, Seesam kindlustuses 14 päeva. IF kindlustuses lepitakse vastavalt kliendi soovile kokku, kuid üldjuhul 30 päeva ja BTA-kindlustuses 14 päeva. Seda nii sularahata arvelduse korral kui sularahas kindlustusagendile maksmisel (vt. tabel 2). (Ergo Insurance SE; Salva Kindlustuse AS; Seesam Insurance AS, If P&C Insurance AS; BTA Insurance Company SE Eesti filiaal 2013)

Kahjukindlustusseltsid küsivad õnnetusjuhtumikindlustuse sõlmimisel kas kindlustatu põeb haigusi, kas on esinenud traumasid ning kas klient peab tarvitama ravimeid. Tuleb kirja panna täielik ja üksikasjalik tervisekahjustuste ja vigastuste nimekiri. Teiseks riskiasjaoluks on sport. Soovitakse teada, kas kindlustatu tegeleb kõrge riskiga spordialadega, võistlus-spordiga või riskiohtlike tegevustega. Kolmandaks riskiasjaoluks on töö, uuritakse, kas kindlustatu töötab riskiohtlikul ametikohal. (Konno, Pärk 2005: 318) Salva kindlustus kõrge riskiga ametikohtadel töötajatele õnnetusjuhtumikindlustust ei sõlmi (Salva Kindlustuse AS 2013).

Töö autori arvates tehakse Ergos, Seesamis ja IF kindlustuses põhjalik inimese kohta käivate asjaolude uuring. Üksikasjalikult tahetakse teada saada inimese tervislikku seisundit, mis aitab ära hoida probleeme ning vaidlusi, kui tulevikus on vaja välja maksta kindlustushüvitusi. Ergo, Seesam, IF ja BTA kindlustused pakuvad rohkem võimalusi erinevatel inimestel oma tervist kindlustada, kuna kindlustada saavad ka kõrge riskiga sportlased ning kõrge riskiga ametikohtadel töötavad isikud. Salva kindlustus ei sõlmi

kindlustuslepinguid kõrge riskiga ametikohtadel töötavate inimestega, näiteks kiirabitöötajaga, kaitseväelasega, politseinikuga, päästeameti töötajaga ja elukutselise sportlasega.

Kui tehakse kindlaks, et kindlustusvõtja on märkinud ebaõigesti oma elukutse ja seoses sellega tasunud vähem kindlustuspreemiat, kui on ette nähtud antud elukutsega isikutel, lõpetab kindlustusandja lepingu ning loobub hüvitise väljamaksmisest. Juhul kui midagi kindlustusperioodi jooksul muutub, peab klient sellest kohe kindlustusseltsi teavitama (Ergo Insurance SE; Salva Kindlustuse AS; Seesam Insurance AS; If P&C Insurance AS; BTA Insurance Company SE Eesti filiaal 2013). See nõuab nii inimestelt kui organisatsioonidelt pidevalt muutuva maailma väljakutsetele kiiret reageerimist (Kindlus ja... 2002: 113).

Kindlustusleping hakkab kehtima Ergo, Salva, Seesam, IF ja BTA kindlustustes lepingus kirjas olevast alguskuupäevast. Salva ja IF kindlustustes kindlustuslepingut füüsiliselt allkirjastama ei pea, klient kinnitab oma nõusoleku lepingu suhtes esmase kindlustuspreemia tasumisega. (Salva Kindlustuse AS; If P&C Insurance AS 2013) Ergo, Seesam ja BTA kindlustused nõuavad ka kliendi nõusolekut kirjalikult taasesitamist võimaldavas vormis (vt. tabel 2) (Ergo Insurance SE; Seesam Insurance AS; BTA Insurance Company SE Eesti filiaal 2013). Töö autori arvates on kindlustuslepingu sõlmimisel rangemad eeskirjad Ergos, Seesamis ja BTA kindlustustes, kuna nõutakse ka kindlustusvõtja allkirja. Vastavalt võlaõigusseadusele on kirjalik kinnitus hilisemate probleemide ärahoidmiseks kohustuslik, kinnitades, et klient oli nõus lepingut sõlmima.

Kindlustusandja teeb kahjukäsitlustoimingud võimalikult kiiresti ja hüvitab kahju kindlustuslepingus kokkulepitud tingimuste järgi. Kindlustusandja on kohustatud koguma ja selgitama kõik asjasse puutuvad olulised tõigad ning kindlustusvõtja on kohustatud esitama kõik vajalikud andmed ja tõendid kahju toimumise ja suuruse tuvastamiseks. Tavaliselt kindlustusandja lõpetab kahjukäsitluse ja teeb juhtumi suhtes otsuse 14 päeva jooksul, mis on normaalne käsitlusaeg, loomulikult pärast kõigi selleks vajalike tõendite ja dokumentide saamist. Nii Ergo, Salva, Seesam, IF kui BTA kindlustustes on maksimumtähtjaks seatud

30 päeva. (Ergo Insurance SE; Salva Kindlustuse AS; Seesam Insurance AS; If P&C Insurance AS; BTA Insurance Company SE Eesti filiaal 2013)

Hüvitise taotlus tuleb esitada kohe esimesel võimalusel kas kindlustatu enda või mõne teise isiku poolt, esitades samal ajal ravi- ja profülaktikaasutuse tõendi, mis kinnitab kindlustussündmuse fakti. Kindlustusandja saadab kindlustatud isiku raviasutusse, et kindlaks määrata vigastuste ulatus ning sellega kaasnevad asjaolud. Kindlustuslepingu kehtimise ajal ühe perioodi jooksul aset leidnud ühe või mitme kindlustussündmuse puhul väljamakstav üldsumma ei tohi ületada kindlustussummat. (*Ibid.*)

Kui kindlustusandja viivitab kindlustushüvitise väljamaksmisega, siis on nii Ergo, Salva, Seesam, IF kui BTA kindlustused kohustatud tasuma viivist õigustatud isiku nõudmisel vastavalt võlaõigusseadusele. Ergo kindlustuses makstakse kindlustushüvitis välja hiljemalt 10 päeva jooksul, kui otsus on tehtud peale kõigi vajalike dokumentide saabumist kindlustusseltsi. IF kindlustuses on lubatud arvestada nädala ajaga. BTA kindlustuses makstakse hüvitis välja 14 päeva jooksul. Salva ja Seesam kindlustuses makstakse kindlustushüvitis välja 30 päeva jooksul pärast kõigi nõutavate dokumentide esitamist (vt. tabel 2). (*Ibid.*) Töö autori arvates on kindlustusvõtja poolt aus, kui kindlustusandjal tuleb hüvitise väljamaksmise viivitamisega vastavalt võlaõigusseadusele viivist maksta, kuna on kehtestatud ranged reeglid ka kindlustusvõtjale kindlustuspreemia tasumiseks. Ergo ja IF kindlustustes toimuvad vastavad kahjukäsitlused hüvitiste väljamaksmiseks kõige kiiremini, Salvas ja Seesamis võtavad toimingud kauem aega, mis ei ole reegel, kuna iga konkreetse juhtumi lahend on erinev.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et Eesti turul on õnnetusjuhtumikindlustus teiste kindlustusliikide kõrval preemiate mahult neljandal kohal, rohkem sõlmitakse kaskokindlustust, liikluskindlustust ja varakindlustust. Õnnetusjuhtumikindlustuse preemiate maht kasvab kogu maailmas, eriti on seda märgata arenevate riikidega turgude puhul. Inimesed hakkavad üha enam mõtlema ka iseenda tervisele. Eestis pakuvad õnnetusjuhtumikindlustust järgmised kahjukindlustusseltsid: Ergo Insurance SE, Salva Kindlustuse AS, Seesam Insurance AS, If

P&C Insurance AS ja BTA Insurance Company SE Eesti filiaal. Kõige enam sõlmiti 2013. aastal õnnetusjuhtumikindlustuse lepinguid IF ja Ergo kindlustustes, kõige vähem BTA kindlustuses. BTA kindlustus pakub kõige suuremat hüvitisliikide valikut ja Salva kõige väiksemat. Kindlustuspreemiate mahtu selgitavad lisaks erinevatele makroteguritele ka kindlustusseltside loodud tingimused.

2.2 Õnnetusjuhtumikindlustuse hüvitiste võrdlev analüüs

Lisaks üldistele õnnetusjuhtumikindlustuse tingimustele, mis olid käsitletud alapeatükis 2.1, sisalduvad tingimustes ka erinevad hüvitisliigid. Erasikust kindlustusvõtja teeb lepingu sõlmimisel oma valiku lähtuvalt hüvitisliikide sisust. Ka kahjukindlustusseltside hüvitiste tingimused erinevad üksteistest. Ergo, Salva, Seesam, IF ja BTA kindlustustes on hüvitisliikideks surmajuhtumihüvitis, püsiva puude hüvitis, valuraha ja päevaraha. Ergos, Seesamis ja BTA-s lisaks veel ravikulude hüvitis, IF kindlustusel raviteenuste kindlustus. Salva kindlustuses puudub ravikulude hüvitis. (vt. tabel 3) (Ergo Insurance SE; Salva Kindlustuse AS; Seesam Insurance AS, If P&C Insurance AS; BTA Insurance Company SE Eesti filiaal) Siit saab töö autor järeldada, et kõige suurema valikuvõimaluse annab BTA kindlustus, kellel on teistest kahjukindlustusseltsidest oluliselt erinevaid hüvitisliike, klientidel suurem võimalus leida just sobiv kindlustuslahendus. Salva kindlustus pakub seevastu kõige väiksemat valikut.

Ergo kindlustuses on surmajuhtumihüvitise kindlustussummadeks 5 000, 10 000, 20 000, 30 000, 50 000, 70 000, 100 000 ja 150 000 eurot. Seesam kindlustuses 3 200 kuni 128 000 eurot, kindlustussumma saab ise valida. Salva ja IF kindlustustes oleneb kindlustussumma kliendi sissetulekust, vanusest ja ametist, BTA kindlustuses on kindlustussummadeks 650–64 000 eurot, suurema kindlustussumma saamiseks tuleb läbi viia põhjalik riskianaalüüs (vt. tabel 3). (*Ibid.*)

Tabel 3. Kahjukindlustusseltside võrdlevad hüvitiste tingimused

	Ergo	Salva	Seesam	IF	BTA
Hüvitise- liigid	surmajuhtum, püsiv puue, päevaraha, valuraha, ravikulud	surmajuhtum, püsiv puue, päevaraha, valuraha	surmajuhtum, püsiv puue, päevaraha, valuraha, ravikulud	surmajuhtum, püsiv puue, päevaraha, valuraha, raviteenused	surmajuhtum, püsiv puue, päevaraha, valuraha, ravikulud
Lisakind- lustused	-	-	-	haigla päevaraha	lapse õppetoetus, kommiraha, täiendõppe kulud, kriitiliste haiguste kindlustus, matusetoetus
Surma- juhtumi kindlustus- summad	5 000- 150 000 eurot	oleneb sissetulekust, vanusest ja ametist	3 200-128 000 eurot	oleneb sissetulekust, vanusest ja ametist	650-64 000 eurot
Püsiva puude kindlustus- summad	20 000- 200 000 eurot	oleneb sissetulekust, vanusest ja ametist	3 200-128 000 eurot	oleneb sissetulekust, vanusest ja ametist	650-64 000 eurot
Ravikulude kindlustus- summa	5 000, 10 000, 15 000 eurot	-	190-1 600 eurot	1 200-4 500 eurot	650-400 eurot
Päevaraha kindlustus- summa	kokkuleppel kliendiga	75% päevapalgast	40% päevapalgast	50% päevapalgast	50% päevapalgast
Valuraha kindlustus- summad	2 000, 4 000, 6 000 eurot	Oleneb lepingu sisust	3 200-6 400 eurot	1 270-10 000 eurot	650-7 000 eurot

Allikas: autori koostatud Ergo, Salva, Seesami, IF ja BTA kindlustuste tingimuste põhjal.

Töö autor toob välja, et kõige suuremal määral on võimalik surmajuhtumi vastu kindlustada Ergo kindlustuses, kuid antud hüvitise korral jätavad kindlustusseltsid kindlustusvõtjale ruumi kindlustussummade üle otsustamisel. Arvesse võetakse nii kliendi tausta kui maksevõimelisust, mida nimetatakse riskihindamiseks ja- tajumiseks.

Ergo ja IF kindlustustes makstakse surmajuhtumihüvitist soodustatud isikule või muule hüvitise saamiseks õigustatud isikule siis, kui kindlustatu sureb õnnetuse tagajärjel kolme aasta jooksul, arvates kindlustusjuhtumi päevast. Salva, Seesam ja BTA kindlustustes on õigus saada surmajuhtumihüvitist, kui kindlustatu sureb õnnetusjuhtumi tagajärjel ühe aasta jooksul, arvates õnnetusjuhtumi toimumisest. Salva, Seesam ja BTA kindlustuses ei maksta hüvitist, kui kindlustatu sureb hiljem kui ühe aasta möödudes õnnetusjuhtumi toimumisest (vt. tabel 4). (Ergo Insurance SE; Salva Kindlustuse AS; Seesam Insurance AS, If P&C Insurance AS; BTA Insurance Company SE Eesti filiaal) Töö autori arvates tulevad Ergo ja IF kindlustused palju suuremal määral vastu surmajuhtumihüvitise maksmises, kuna vaadeldavaks ajaks on kolm aastat, Salva, Seesam ja BTA kindlustustes vaid üks aasta. Nii suure vahe korral ei teki küsimust, kus surmajuhtumikindlustus sõlmida.

Ergo kindlustuse püsiva puude hüvitise kindlustussummadeks on 20 000, 30 000, 50 000, 70 000, 100 000, 150 000 ja 200 000 eurot. Seesam kindlustuses 3 200 kuni 128 000 eurot. Kindlustussumma saab ise valida. Salva ja IF kindlustustes oleneb püsiva puude kindlustussumma kliendi sissetulekust, vanusest ja ametist, BTA kindlustuses on kindlustussumma 650–64 000 eurot on võimalus ka suuremale summale kindlustada, kui teha läbi vastav riskianalüüs (vt. tabel 3). (*Ibid.*)

Ergo kindlustuse päevaraha hüvitisel kindlaid kindlustussummasid määratud ei ole, kindlustushüvitise suurus oleneb lepingu sisust, tavaliselt kindel protsent päevapalgast. Salva kindlustuses makstakse päevarahahüvitist 75% kindlustatu või mittetöötava alaealise kindlustatu seadusliku esindaja tegelikust päevapalgast, kuid mitte rohkem kui kindlustuslepingus märgitud päevaraha hüvitislimiit ühe päeva kohta. Seesam kindlustusel makstakse päevaraha puhul 40% päevapalgast. IF kindlustus maksab päevaraha esimese nelja haigus-

lehe päeva eest kahekordselt, kuid mitte rohkem kui kindlustatu päevapalk, alates viiendast päevast 50% päevapalgast. BTA kindlustus maksab päevaraha 50% kliendi keskmisest päevapalgast (vt. tabel 3). (Ergo Insurance SE; Salva Kindlustuse AS; Seesam Insurance AS, If P&C Insurance AS; BTA Insurance Company SE Eesti filiaal)

Tabel 4. Kahjukindlustusseltside võrdlevad hüvitiste maksmise alused

Hüvitis	Ergo	Salva	Seesam	IF	BTA
Surma-juhtumi-hüvitise maksmine	kolme aasta jooksul peale õnnetus-juhtumi toimumisest	ühe aasta jooksul peale õnnetus-juhtumi toimumisest	ühe aasta jooksul peale õnnetus-juhtumi toimumisest	kolme aasta jooksul peale õnnetus-juhtumi toimumisest	ühe aasta jooksul peale õnnetus-juhtumi toimumisest
Päevaraha hüvitamise arutamise alus	eelneva 12 kuu netotulu	eelneva 6 kuu netotulu	eelneva 12 kuu netotulu	eelneva 6 kuu netotulu	eelneva 6 kuu netotulu
Päevaraha maksmise max periood	kuni 1 aasta kulud	kuni 1 aasta kulud	kuni 180 päeva kulud	kuni 1 aasta kulud	kuni 270 päeva kulud
Päevaraha maksmise min periood	vähemalt 7 päeva	vähemalt 8 päeva	vähemalt 7 päeva	vähemalt 7 päeva	vähemalt 6 päeva
Valuraha maksmise min periood	vähemalt 7 päeva	vähemalt 8 päeva	vähemalt 7 päeva	vähemalt 7 päeva	vähemalt 5 päeva

Allikas: autori koostatud Ergo, Salva, Seesami, IF ja BTA kindlustuste tingimuste põhjal.

Ergo ja Seesami kindlustustes on aluseks kindlustatu netotulu, sotsiaalmaksuga maksumatud sissetulekud, mis on kindlustatule laekunud kindlustusjuhtumi toimumise kalendrikuule vahetult eelnenud 12 kalendrikuu jooksul ja millest on maha arvestatud maksud; Salvas, IF-is ja BTA-s võetakse aluseks kalendrikuule vahetult eelnenud kuue kalendrikuu netosissetulekud (vt. tabel 4). (Ergo Insurance SE; Salva Kindlustuse AS; Seesam Insurance AS, If P&C Insurance AS; BTA Insurance Company SE Eesti filiaal)

Päevaraha kindlustushüvitist makstakse BTA kindlustuses üksnes juhul, kui ajutine töövõimetus kestab üle kuue tööpäeva järjest, Seesami, Ergo ja IF kindlustuses, kui ravi on kestnud vähemalt seitse päeva, Salva kindlustuses vähemalt kaheksa päeva. Ergo, Salva ja IF kindlustuses makstakse päevaraha kuni ühe aasta jooksul, arvates kindlustusjuhtumi päevast. BTA kindlustuses on maksimaalseks ajaks, mille eest päevaraha makstakse, 270 päeva, Seesam kindlustuses 180 ravipäeva ühe aasta jooksul (vt. tabel 4). (*Ibid.*) Töö autori arvates on päevaraha arvutamisel õige, et ei ole määratud kindlaid kindlustussummasid, vaid päevaraha väljamaksmine on iga konkreetse juhtumi korral erinev, arvestatakse inimese maksevõimelisusega. Salva kindlustuses makstakse päevaraha kõige rohkem, lausa 75% päevapalgast, lisaks makstakse hüvitist kuni ühe aasta jooksul, vastupidi Seesami ja BTA kindlustusele, kus Seesamis makstakse maksimaalselt 180 päeva ja BTA-s 270 päeva.

Ergo kindlustuse valuraha hüvitise kindlustussummadeks on 2 000, 4 000 ja 6 000 eurot. Seesam kindlustuses 3 200 kuni 6 400 eurot. Kindlustussumma saab ise valida. BTA kindlustuses 650 kuni 7 000 eurot, IF kindlustuses 1 270 kuni 10 000 eurot. Salva kindlustuses oleneb kindlustussumma lepingu sisust kokkuleppel kindlustusvõtjaga (vt. tabel 3). (*Ibid.*) Ergo, IF ja Seesam kindlustuses makstakse valuraha hüvitist ajutise tervisekahjustuse puhul, mille ravi kestab vähemalt seitse päeva. Salva kindlustuses peab ravi kestma vähemalt kaheksa päeva ja BTA kindlustuses vähemalt viis päeva (vt. tabel 4). (*Ibid.*)

Töö autor saab väita, et valuraha puhul on võimalik kõige kõrgema kindlustussumma peale kindlustada IF kindlustuses, kõige väiksema summa peale BTA kindlustuses. Ka siin on näha, et summad varieeruvad seltside vahel palju. Salva kindlustuses on võimalik läbi

rääkida olenevalt kliendi võimalustest. On märgata erinevust BTA kindlustuses, kus päeva-
raha hüvitise puhul saab kindlustuse poole pöörduda juba siis, kui ravi on kestnud alles viis
päeva. Teistes seltsides peab ravi kestma vähemalt seitse kuni kaheksa päeva.

Ergo kindlustuse ravikulu kindlustussummadeks on 5 000, 10 000 ja 15 000 eurot, Seesam
kindlustuses 190–1 600 eurot, BTA kindlustuses 650–4 000 eurot, IF kindlustuses ravi-
teenuste puhul 1 200–4 500 eurot (Ergo Insurance SE; Seesam Insurance AS, If P&C
Insurance AS; BTA Insurance Company SE Eesti filiaal). Ravikulu Eesti Haigekassa ei
hüvita, siia alla käivad mõistlikud ning põhjendatud ravikulud. Hüvitatakse kuni ühe aasta
jooksul alates kindlustusjuhtumi toimumisest, peale vajalike arvete saabumist kindlustus-
seltsi Eesti Vabariigis registreeritud riigi- või munitsipaalraviasutuse, eraraviasutuse või
taastusravikeskuse poolt. (Triantis *et al.* 1996: 661) Töö autori arvates on ravikulude
kindlustussummad seltsides varieeruvad. Siinkohal tuleb mõista, et ka tingimused erineva
sisu ja ulatusega. Ergo Kindlustus pakub ravikulude korral kõige suuremat kindlustus-
summat, samas kindlustussummaks valitav miinimumsumma on turul olev suurim. Kõige
väiksemaid summasid pakub Seesam Kindlustus. Kindlustusvõtjal tuleb selgeks teha, mis
kaitset tal täpselt vaja on ja missugustest kindlustussummadest piisab.

Ergo, Seesami, IF ja BTA kindlustuses hüvitatakse ravikulu hüvitise puhul arsti otsustatud
ja määratud hädavajalikud uuringu- ning ravikulud, ravikehakultuuri mõistlikud kulud,
meditsiinilise abivahendi soetamise või üürimise mõistlik kulu, proteeside parandamise või
taassoetamise kulu, hambavigastuste mõistlik kulu. Ergos lisaks ka purunenud või kaduma
läinud prillide, kuulmisaparaadi parandamise või taassoetamise kulu, plastilise kirurgia
kulu. IF kindlustuses rakendatakse raviteenuste hüvitisel omavastutust iga kindlustus-
juhtumi kohta, samas hüvitatakse lisaks ka haigla päevatasu. BTA-s lisaks röntgen-
diagnostika ja operatsioonid, arsti poolt määratud ravimid ja sidumismaterjalid, meditsiini-
line transport sündmuskohalt kuni lähima raviasutuseni. Kindlustusseltsid ei paku ka nii
valuraha kui ravikulude hüvitise alt kaitset raseduse katkemise korral. (Ergo Insurance SE;
Salva Kindlustuse AS; Seesam Insurance AS, If P&C Insurance AS; BTA Insurance
Company SE Eesti filiaal) Töö autori arvates on ravikulu hüvitisliik väga oluline, kuna

sinna alla kuuluvad ka hammaste vigastused, mis teiste hüvitisliikide alt kindlustatud ei ole. Samuti hüvitab ravikulude hüvitis õnnetused, mida ei kata Eesti Haigekassa. Ettepanekuks kindlustusseltsidele on pakkuma hakata ka raseduse katkemise vastu kindlustust, luua välja vastavad tingimused, mis tagaks konkurentidest erinemise.

Eestis tegutsevad kahjukindlustusseltsid pakuvad erinevaid hüvitisliike. Valik on tehtud võimalikult mitmekülgseks. BTA Kindlustus pakub kõige laiemat valikut. Konkurentidest erinevalt on BTA-s võimalik sõlmida ka lapse õppetoetuse, kommiraha, täiendõppe kulude, kriitiliste haiguste ja matusetoetuse kindlustust. Salva Kindlustus pakub kõige vähem valikuvabadust, puudub ravikulude kindlustus, mis teistel kindlustusseltsidel on olemas. Ka pakutavad kindlustussummad erinevad seltsiti, Ergo Kindlustus pakub kõige suuremaid kindlustuskaitseid surmajuhtumi-, püsiva puude ja ravikulude hüvitise puhul, samas IF Kindlustus pakub kõige suuremaid võimalusi valuraha hüvitise puhul, Salva Kindlustus kõige suuremat päevaraha võimalust, 75% päevapalgast, mis konkurentidel jääb 40–50% vahele.

2.3. Kindlustuspreemiate mahu kujunemist selgitavate tegurite analüüs

Õnnetusjuhtumikindlustuse preemiate mahtu selgitavad lisaks kindlustustingimustele ja hüvitisliikidele (mis konkurentsi tõttu erinevad kindlustusseltside lõikes) ka üldmajanduslikud tegurid, mis mõjutavad kõiki kindlustusseltse. Töö autor koostab viimaste väljaselgitamisel prognoosimudeli, et selgeks teha töö eesmärgist lähtuvalt, missugused tegurid ning mil määral õnnetusjuhtumikindlustuse preemiate mahtu selgitavad. Mudeli uuritavaks näitajaks on terve õnnetusjuhtumikindlustusturu kõikide kindlustusseltside preemiate maht kokku, saades teada, kui suures mahus antud perioodidel kindlustuspreemiaid sõlmiti. Preemiate maht sisaldab Eesti turul olevate kahjukindlustusseltside õnnetusjuhtumikindlustuse lepingute kindlustusmakseid kokku. Üksikuid seltse vaadates on võimalik ainult indiviidide tasandil sõlmitud lepingute üldarvu kohta informatsiooni kätte saada, aga terve

turu seisu kohta mitte, seetõttu jäävad mikrotasandi tegurid vaatluse alt välja. Töö autor kasutab regressioonanalüüsis preemiate mahtu, kuna kõikide seltside poolt sõlmitud lepingute arvud pole kättesaadavad. Preemiate mahu kasutamine on lepingute arvule võimalikult lähedal, sisaldades kõikide sõlmitud kindlustuslepingute preemiaid kokku. Mida rohkem arvuliselt lepinguid sõlmitakse, seda suurem on ka preemiate maht.

Töö teoreetilises osas tehti kindlaks peamised preemiate mahtu selgitavad tegurid. Töö autor kasutab regressioonanalüüsis tegureid, mida pidas majanduslikest teguritest tähtsaimaks ja mis olid statistilistest andmetest sobival viisil (2007-2013 aastate kuised andmed) kättesaadavad. Töö autor valis mudelisse kindlustuspreemiate mahtu selgitavate teguritena brutopalka, inflatsioonimäära (harmoniseeritud tarbijahinnaindeks), intressimäära (kodumajapidamistele pankade poolt antud eluasemelaenude kaalutud keskmine) ja töötusmäära. Töö autor arvab isiklikule töökogemusele tuginedes, et kindlasti selgitavad preemiate mahtu veel tarbija kindlustundeindeks, kindlustusvõtja keskmine haridustase ja vanus. Kahjuks esineb mainitud andmete kättesaamisel probleem – puudub võimalus vaadelda andmeid kuude kaupa.

Töö esimeses peatükis toodud varasematest uuringutest selgus, et brutopalk mõjutab preemiate mahtu positiivselt. Kui inimese brutopalk tõuseb, suureneb kindlustuspreemiate üldmaht. Inflatsioonimäär mõjutab kindlustuse preemiate mahtu negatiivselt. Inflatsioonimäära suurenedes preemiate maht väheneb. Samuti mõjutavad preemiate mahtu negatiivselt intressimäär ja töötusmäär. Intressimäära ja töötusmäära tõustes kindlustuspreemiate maht väheneb. Regressioonanalüüsi andmed on esitatud kuude lõikes, kättesaadavad on 2007–2013 aastate näitajad (vt. lisa 1), mis on saadud nii Statistikaametist kui Eurostatist. Regressioonanalüüsi üheks peamiseks eesmärgiks on leida arvutusvalem, mis võimaldab muutujate väärtuste põhjal välja arvutada sõltuva tunnuse prognoositavat väärtust.

Esiialgse ennustatava mudeli kuju:

$$(1) \text{ Pr eemiatemaht}_t = \beta_0 + \beta_1 \text{ brutopalk}_t + \beta_2 \text{ inf latsioonimäär}_t + \beta_3 \text{ int ressimäär}_t + \beta_4 \text{ töötusmäär}_t + u_t$$

Tabelis 5 on toodud kõikide tunnuste keskmine väärtus. Antud andmestikus on 84 vaatlust. On näha kõikide tunnuste keskmine väärtus, standardhälve, miinimum- ja maksimumväärtused ning antud valimi suurus.

Tabel 5. Ökonomeetrilise mudeli hindamisel kasutatud näitajate kirjeldav statistika

Muutuja	Vaatluste arv	Keskmine	Standardhälve	Variatsiooni-koefitsient	Miinimum	Maksimum
Preemiate maht	84	318,949	43,574	0,136	231,744	479,388
Brutopalk	84	824,099	81,439	0,098	631,128	1028
Inflatsioonimäär	84	4,788	2,875	0,6	-0,7	10,9
Intressimäär	84	4,728	2,041	0,431	2,45	10
Töötusmäär	84	10,361	4,305	0,415	3,9	19,2

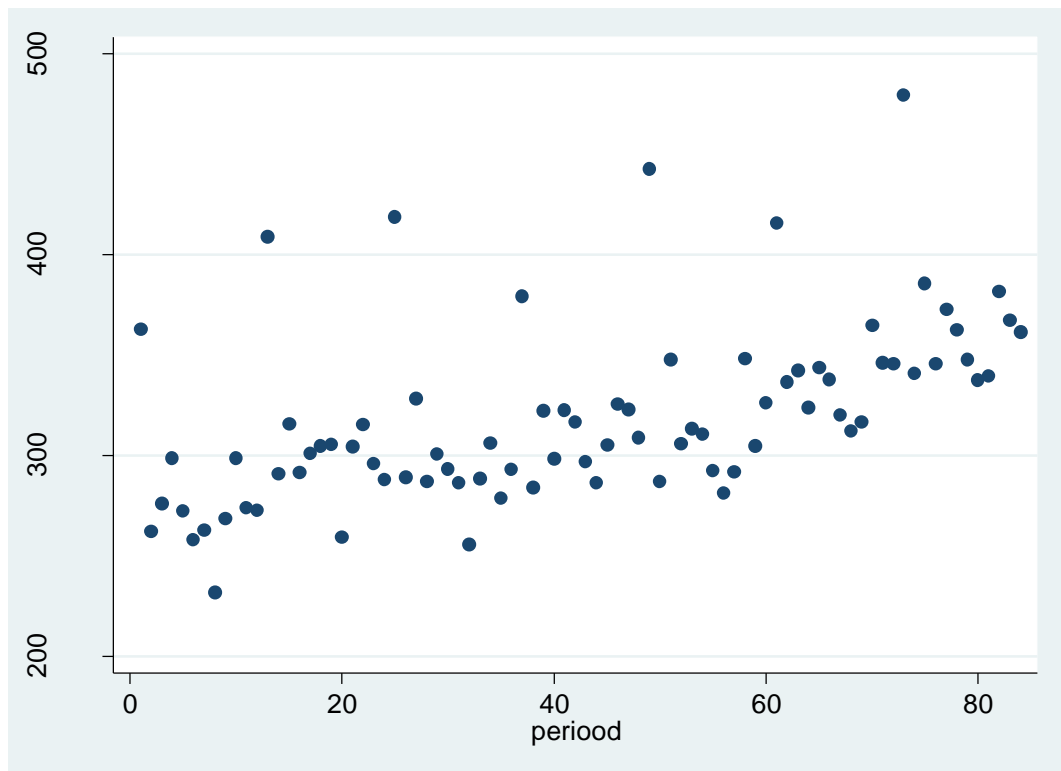
Allikas: autori koostatud Statistikaameti ja Eurostati andmete põhjal.

Kindlustuspreemiate maksimaalne maht oli 2013. aasta jaanuaris 479,388 eurot, minimaalne maht 2007. aasta augustis 231,743 eurot. Brutopalka maksimaalne suurus oli 2013. aasta detsembris 1 028 eurot, minimaalne suurus 2007. aasta jaanuaris 631,127 eurot. Inflatsioonimäära maksimaalne tase ulatus 2008. aasta oktoobrisse väärtusega 10,9, minimaalne tase oli 2010. aasta märtsis 0,7. Intressimäära maksimaalne tase oli 2010. aasta jaanuaris väärtusega 10, minimaalne tase 2013. aasta mais väärtusega 2,45. Töötuse maksimaalne määr oli 2010. aasta aprillis 19,2, minimaalne määr 2008. aasta aprillis 3,9 (vt. lisa 1).

On näha, et tegurite väärtused kõiguvad aja jooksul palju. Kõikidest teguritest sõltub ka preemiate maht, olenevalt siis tegurist, kas lepingu sõlmimist mõjutatakse positiivselt või

negatiivselt. Kui preemiate maht oli 2007. aastal minimaalne, oli ka brutopalk minimaalses seisus. Sama võib öelda maksimaalse mahu kohta, 2013. aastal nii preemiate maht kui brutopalk olid kõrgeimad. Võib välja tuua, et kui intressimäär oli madalaim 2013. aastal, siis preemiate maht oli kõrgeim.

Vaadates tabelist 5 variatsioonikoefitsiente, on näha, et preemiate mahu variatsioonikoefitsient on 0,136, mis tähendab, et preemiate maht ajas palju ei kõigu, on stabiilselt hajuv. Hajuvad on ka nii brutopalka variatsioonikoefitsiendid näitajaga 0,098, inflatsioonimäär näitajaga 0,6, intressimäär näitajaga 0,431 kui töötusmäär näitajaga 0,415. Joonisel 6 on preemiate mahu andmed kõik ühes kohas koos, pole palju eraldiseisvaid erindeid.

Joonis 6. Preemiate muutumine ajas (autori koostatud Statistikaameti andmete põhjal).

Joonisel 6 on kujutatud preemiate mahu muutumist ajas, on näha, et andmed sisaldavad kasvavat trendi. Mida aeg edasi, seda suuremad on ka preemiate mahud. Kui joonist vaadel-

da põhjalikumalt, paistab silma, et esineb 12-kuuline sesoonsus, ka trendist tulenevalt pole tegu statsionaarse aegrega. Tsüklilisuse eemaldamiseks aegrea statsionaarseks muutmiseks proovib töö autor kasutada diferentse.

Vaadates preemiate ja brutopalga paiknemist joonisel (vt. lisa 2), on näha tugevat positiivset, lineaarset seost. Selgelt joondub välja, et brutopalga kasvades suurenevad ka preemiate mahud, mis on kooskõlas töö teoreetilise osaga (Rabe 2008a: 52). Preemiate ja inflatsioonimäära puhul (vt. lisa 3) on näha midagi muud: preemiate maht nii tugevalt inflatsioonimäära tõusu ei järgi. Inflatsioonimäära väärtused jäävad enamasti 4 ja 6 vahele. Madala inflatsioonimäära korral on preemiate maht vaid 300 eurot. Kui aga inflatsioonimäär on kõrge, siis on preemiate maht ikka samal tasemel. Preemiate maht ei tõuse koos hinnatõusuga, mis vastab ka teoreetilistele seisukohtadele (Carmichael ja Pomerleano 2002: 75–79). Preemiate mahu ja intressimäära graafikult (vt. lisa 4) on näha vastupidi inflatsioonimääradele joonisele langevat, negatiivset seost. Kui intressimäär tõuseb, siis preemiate maht langeb, mis on kooskõlas ka kirjandusega (Bech, Weleb 2003: 51). Preemiate ja töötusmäära puhul (vt. lisa 5) on seos kõikuvam, esineb palju erindeid ja kõrvalekaldeid. Kui erindid vaatlusest välja jätta, siis on näha, et seost iseloomustab kõige paremini langev sirge. Teooria kohaselt mõjutab töötusmäär lepingute sõlmimist negatiivselt. Mida rohkem on töötuid, seda väiksem võimalus on inimestel kindlustust sõlmida (Nagy 2011: 533).

Tabelist 6 on näha, et brutopalga ja preemiate vahel on tõepoolest positiivne seos tugevusega 0,434. Ka lisast 2 on näha, et esineb statistiliselt oluline seos. Preemiate ja inflatsioonimäära vahel on negatiivne seos tugevusega -0,104. Intressimäär on preemiate mahuga negatiivselt seotud tugevusega -0,369, mis on olulisusnivool 0,01 statistiliselt oluline näitaja. Töötusmäära ja preemiate mahu vahel on positiivne seos, mis ei vasta teoreetilistele tõekspidamistele; teadlaste varasemad uuringud näitasid, et seos peaks olema negatiivne (Nagy 2011: 533). Töötusmäära seos preemiate mahuga on ebaoluline, siin mängivad kindlasti rolli paljud erindid (vt. lisa 5). Intressimäär ja brutopalk on omavahel keskmise tugevusega ja negatiivselt seotud -0,504. Kui intressimäär langeb, siis palgad tõusevad. Intressimäär on seotud ka inflatsioonigamääraga 0,381, kuid samas vähem preemiate

mahuga -0,369, mis viitab omakorda multikollineaarsusele. Töötusmäär ja inflatsioonimäär on omavahel tugevalt seotud -0,674, samas töötusmäär teiste teguritega mitte. Saab väita, et töötusmäära alanedes inflatsioonimäär tõuseb.

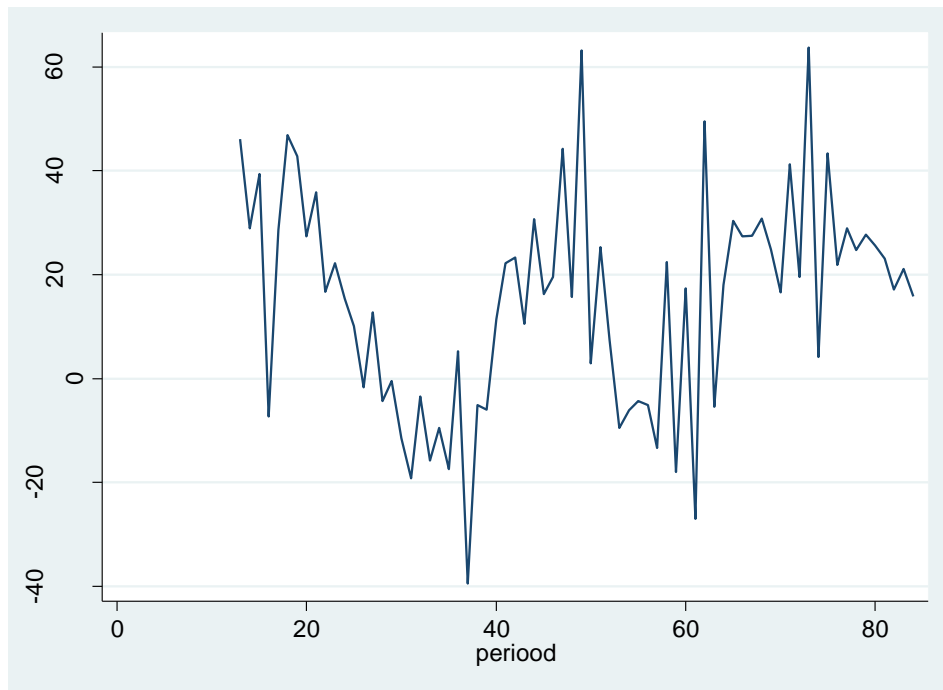
Tabel 6. Ökonomeetrilise mudeli hindamiseks kasutatud andmete korrelatsioonanalüüs

Muutuja	Preemiate maht	Brutopalk	Inflatsioonimäär	Intressimäär	Töötusmäär
Preemiate maht	1				
Brutopalk	0,434	1			
p-väärtus	0,000				
Inflatsioonimäär	-0,104	0,002	1		
p-väärtus	0,3467	0,9852			
Intressimäär	-0,369	-0,504	0,381	1	
p-väärtus	0,0005	0,0000	0,0004		
Töötusmäär	0,061	-0,001	-0,674	-0,035	1
p-väärtus	0,5796	0,9931	0,000	0,7502	

Allikas: autori koostatud Statistikaameti ja Eurostati andmete põhjal.

Kuna algne aegrida polnud statsionaarne (vt. joonis 6), oli näha aastast tsüklit, tuleb aegrea statsionaarseks muutmiseks kasutada diferentse. Töö autor otsustas kasutada 12. järku diferentse. Selliselt on diferentsitud preemiate maht, brutopalk, intressimäär ja töötusmäär. Diferentse on hea kasutada kahel juhul: esiteks aitavad need tuvastada petteregressiooni ja teiseks eemaldavad mittestatsionaarsuse. Inflatsioonimäära puhul kasutas töö autor 3-perioodilist viitaega. Inflatsioonimääral ei pruugi olla sõltuvale tunnusele mõju samal kuul, vaid hiljem. Sellest ka põhjus viitaja lisamiseks. Regressiooni tasub uurida ajalises nihkes, samuti võib see vähendada autokorrelatsiooni probleemi. Inflatsioonimäär on tugevalt seotud preemiate mahuga. 3 kuud peaks olema piisav aeg, mil ettevõtte suudaks parandada oma hindu vastavalt turu olukorrale.

Jooniselt 7 on näha, et kasutades kindlustuspreemiate mahu puhul diferentse, muutus aegrida statsionaarseks, trend puudub.

Joonis 7. Sesonseelt diferentsitud kindlustuspreemiate mahtu kirjeldav aegrida (autori koostatud Statistikaameti andmete põhjal).

Tulenevalt aegrea korrigeerimisest diferentside ja viitajaga, hinnatakse töös järgmine mudel:

$$(2) \text{ Pr eemiatesuurus}_t = \beta_0 + \beta_1 S12 \text{ brutopalk}_t + \beta_2 \text{ inf latsioonimäär}_{t-3} + \beta_3 S12 \text{ int ressimäär}_t + \beta_4 S12 \text{ töötusmäär}_t + u_t$$

Tabel 7 näitab muutujatevahelisi korrelatsioone, kui mudelisse lisati preemiate mahule, brutopalgale, intressimäärale ja töötusmäärale 12. järku diferentsid, inflatsioonimäärale 3-kuuline viitaeg. Tabelit vaadates on näha, et brutopalga ja preemiate mahu vaheline seos on ikka positiivne tugevusega 0,439, mis on olulisusnivool 0,01 statistiliselt oluline näitaja. Inflatsioonimäära ja preemiate vaheline seos jäi ikka negatiivseks, korrelatsioonikoefitsiendi väärtus on -0,032. Intressimäära ja preemiate mahu puhul esineb ka negatiivne seos

tugevusega -0,208, mis on olulisusnivool 0,05 ikka statistiliselt oluline näitaja. Uues mudelis on töötusmäär tugevalt ja negatiivselt seotud preemiate mahu tugevusega -0,367. Algandmeid kasutades (vt. tabel 6) oli olukord vastupidine, esines positiivne seos tugevusega 0,061. Töötusmäär ei olnud algses andmete vahelises korrelatsioonis oluliselt seotud preemiate mahuga. Kui aga töötusmääradele lisada diferentsid, muutub seos oluliseks, mis vastab ka teooriale. (Nagy 2011: 533)

Tabel 7. Korrelatsioonid andmete vahel, lisatud diferentsid ja viitaeg

Muutuja	Preemiate maht	Brutopalk	Inflatsioonimäär	Intressimäär	Töötusmäär
S12.Preemiate maht	1				
S12.Brutopalk	0,439	1			
p-väärtus	0,0001				
L3.Inflatsioonimäär	-0,032	0,135	1		
p-väärtus	0,7904	0,258			
S12.Intressimäär	-0,208	0,208	0,732	1	
p-väärtus	0,0792	0,0799	0,000		
S12.Töötusmäär	-0,367	-0,635	0,259	0,205	1
p-väärtus	0,0015	0,000	0,0283	0,0846	

Allikas: autori koostatud Statistikaameti ja Eurostati andmete põhjal.

Kui esialgses tabelis (vt. tabel 6) oli intressimäär ja brutopalk omavahel tugevalt negatiivselt seotud tugevusega -0,504, siis uues andmete vahelises korrelatsioonis, kasutades diferentse, on seos muutunud positiivseks ja seose tugevus on vähenenud 0,208. Intressimäära ja inflatsioonimäära vaheline seos on suurenenud tugevuseni 0,732. Varasemalt oli antud tugevuse suuruseks 0,381 ning see oli seotud vähem brutopalgaga tugevusega -0,208, mis viitab ikka multikollineaarsuse probleemile. Töötusmäära ja inflatsioonimäära vahel ei esine enam negatiivset seost tugevusega -0,674, vaid uues mudelis esineb positiivne seos tugevusega 0,259. Brutopalgaga ja töötusmäära seose tugevus 0,635 viitab multikollineaarsusele, samuti seos inflatsioonimäära ja intressimäära vahel tugevusega 0,732. Pärast mudeli hindamist saab antud probleemi kontrollida formaalselt üle VIF näitajatega.

Tabel 8 peegeldab regressioonanalüüsi tulemusi, kui mudelisse on lisatud diferentsid ja viitaeg. Vaatluste arv on vähenenud, kuna kasutati 12-kuulist diferentsi. Positiivsena saadi lahti mittestatsionaarsusest. Mudel tervikuna on ka ise statistiliselt oluline $F=0,000$. Mudeli kirjeldatuse tase $R^2 = 0,3225$ tähendab seda, et mudelisse kaasatud tegurid suudavad ära kirjeldada 32,25% sõltuva muutuja variatiivsusest. Tähele tasub panna ka korrigeeritud R^2 tulemust (kohandatud R^2), mis võtab arvesse mudelisse kaasatud tegurite arvu, antud näitajaks 0,2821. Brutopalk on endiselt positiivselt seotud preemiate mahuga. Kui keskmine brutopalk kasvab ühe ühiku võrra, siis preemiate kogu maht kasvab 250 eurot (preemiad tuhandetes eurodes). Brutopalk ja preemiate mahu positiivne seos tuleb välja ka varasematest uuringutest. (Browne, Kim 1993: 623)

Positiivselt on seotud ka inflatsioonimäär ja preemiate maht, mis on aga vastupidine teooriale, kus varasematest uuringutest on välja joondunud, et inflatsioonimäära ja preemiate mahu vahel on negatiivne seos. Hindade tõustes jääb inimestel rahaliselt vähem võimalusi sõlmida kindlustust. (Carmichael ja Pomerleano 2002: 75–79) Inflatsioonimäära puhul kasutati viitaegu. Mudelist tuli välja, et inflatsioonimäär kajastub ka preemiate mahus. Inflatsioonimäära tõustes hinnad suurenevad, mis toob kaasa inimeste tarbimise vähenemise. Kui inflatsioonimäär kasvab ühe protsendipunkti võrra, siis preemiate maht suureneb 1914 euro võrra, mis peegeldab väga hästi hinnatõusu.

Intressimäär on preemiate mahuga negatiivselt seotud. Kui intressimäär kasvab ühe protsendipunkti võrra, siis langeb preemiate maht 5275 eurot, mis on kooskõlas töö teoreetilise osaga, kus tuli selgelt välja, et intressimäära tõustes kindlustuspreemiate maht väheneb (Bech, Weleb 2003: 51). Töötusmäära ja preemiate mahu vaheline seos on negatiivne (Nagy 2011: 533).

Tabel 8. Kindlustuspreemiate mahu kujunemist selgitavate tegurite regressioonanalüüs

Seletav	Tegurid
S12.Brutopalk	0,205 (0,061)***
L3.Inflatsioonimäär	1,914 (1,022)**
S12.Intressimäär	-5,275 (1,566)***
S12.Töötusmäär	-0,096 (0,688)
Konstant	-4,359 (0,484)*
Vaatluste arv	72
F-statistik	7,97
R ²	0,322
Kohandatud R ²	0,282
Multikollinearsus	2,21
Ramsey test	0,84 (H ₀)
Durbin-Watson test	2,33
Breusch-Godfrey test	0,107

* - statistiliselt oluline olulisusnivool 0,1

** - statistiliselt oluline olulisusnivool 0,05

*** - statistiliselt oluline olulisusnivool 0,01

() - standardviga

Allikas: autori koostatud Statistikaameti ja Eurostati andmete põhjal.

Järgnevalt hindab töö autor multikollinearsuse probleemi, analüüsis, missugused tegurid on probleemsed ning võivad korreleeruda teiste sõltumatute muutujatega. Siinkohal on oluline vaadata tabelist (vt. lisa 6) VIF näitajaid. Kui VIF >10, siis on muutuja tugevas lineaarses seoses teiste sõltumatute muutujatega ehk mudelis on tugev multikollinearsus. Siinkohal jäävad kõikide tegurite väärtused 2,13 ja 2,30 vahele (vt. lisa 6). Keskmiseks VIF väärtuseks on 2,21. Seega antud mudelis multikollinearsust ei esine.

Järgmisena kontrollib töö autor mudeli spetsifikatsioonivigu Ramsey testi abil (vt. lisa 7). P- väärtus, mis ületab 0,05, viitab olukorrale, et mudelist ei ole jäänud välja olulisi tegureid ja puuduvad spetsifikatsioonivead. Antud mudelis on olulisustõenäosuseks 0,84, mis tähendab seda, et mudel on õigesti spetsifitseeritud, mudelisse on valitud õiged tegurid.

Töö autor kasutab ka Durbin-Watsoni testi (vt. lisa 8), kus uuritakse autokorrelatsiooni regressioonmudeli jääkide vahel. Siinkohal vaadeldakse, kas mõõdetud väärtusele, preemiate mahule, järgneb suurema tõenäosusega keskmisest suurem või väiksem väärtus k ajaühiku pärast. Durbin-Watsoni statistiku väärtused jäävad vahemikku 0–4, kus 2 on keskpunkt ning tähistab autokorrelatsiooni puudumist. Nullile lähenevad väärtused tähistavad positiivset autokorrelatsiooni ning neljale lähenevad negatiivset autokorrelatsiooni. Mudelis on tulemuseks 2,33. Võttes arvesse valimi suurust ja tegurite arvu, tähendab see, et esimest järku autokorrelatsioon puudub. Lisaks kontrollis töö autor ka kõrgemat järku autokorrelatsiooni esinemist Breuschi-Godfrey testi abil (vt. lisa 9). P-väärtuseks tuli 0,107, mis on suurem kui 0,05. Seega on mudel korras, ei esine ka kõrgemat järku autokorrelatsiooni.

Kasutades regressioonanalüüsi, veendus töö autor, et mudelis kasutatud tegurid: brutopalk, inflatsioonimäär ja intressimäär selgitavad preemiate mahtu, ainukeseks ebaoluliseks teguriks osutus töötusmäär. Varasemate uuringute ja mudeli erinevate tabelite ja jooniste põhjal leiti, et brutopalka suurenedes preemiate maht tõuseb, mis viitab positiivsele seosele. Samas intressimäära ja inflatsioonimäära suurenedes preemiate maht väheneb, mis viitab negatiivsele seosele. Analüüsi ka esialgset preemiate mahu aegrida, mis osutus mittestatsionaarseks. Brutopalka, intressimäära ja töötusmäära tegurite puhul kasutati diferentse ja inflatsioonimäära puhul viitaega, et muuta aegrida statsionaarseks. Regressioonmudeli puhul ei saanud kõrvale vaadata ka aegridade puhul tihti esinevatest autokorrelatsiooni, multikollineaarsuse ja spetsifikatsioonivigade probleemidest. Esimest järku autokorrelatsiooni kontrollimisel kasutati Durbin-Watsoni testi ja kõrgemat järku autokorrelatsiooni kontrollimisel Breuschi-Godfrey testi, kus jõuti järeldusele, et autokorrelatsiooni probleemi mudelis ei esine. Multikollineaarsuse puhul vaadeldi tabelist VIF-näitajaid, mis olid samuti korras.

Spetsifikatsioonivigade selgestegemisel kasutati Ramsey testi, kust sai järeldada, et vigu ei esine ja mudelist pole olulisi tegureid välja jäänud.

KOKKUVÕTE

Õnnetusjuhtumikindlustus on tähtis ja vajalik, see on oluline nii riigi majanduses kui sotsiaalsetes suhetes, aidates era- ja juriidilistel isikutel hoiduda või maandada ettearvamatuid kahjusid ka ärimaailmas. Mida aeg edasi, seda teadlikumaks saavad inimesed võimalustest ennast aidata. Samuti pakub kindlustus abi meditsiinilistes ja finantsilistes riskides, aitab surmajuhtumi, püsivate ja ajutiste vigastuste korral. Näiteks kaotab inimene õnnetusjuhtumi tõttu käe või jala, kindlustushüvitise eest saab ta tasuda haiglaravi arved. Ajutise tervisekahjustuse tõttu ei saa inimene mõnda aega tööl käia. Päevarahahüvitise kaitse maksab kindla protsendi päevapalgast, inimene saab kodus olla ja paraneb. Halvimal juhul sureb pere toitjaga, tuleb mõelda allesjäänud pere peale. Lapsed vajavad edasielamiseks finantsilist toetust. On olukordi, kus soetatud pangalaenu tuleb edasi tasuda. Seepärast on kindlustust sõlmides tähtis mõelda, mis summa tagaks perele piisava elatustaseme. Kindlustuspreemia ei ole kallid selle kõrval, mida see saab pakkuda peale õnnetust piisavaks toimetulekuks. Hüvitisliike on palju, igaüks leiab endale sobiva.

Kindlustusel on palju eeliseid, näiteks odav kindlustuspreemia, lihtsasti ostetav toode ja suured kindlustuskaitseid. Õnnetusjuhtumikindlustuse tugevateks külgedeks on odav kindlustuspreemia, piisava tulu tagatis, soodsa kindlustuspreemia eest suured kindlustussummad, ostmise mugavus ja kindlustustingimuste pidev uuendamine. Õnnetusjuhtumikindlustusel on palju kasutegureid, näiteks riskide maandamine, õnnetuse toimumisel ravikulude tasumine või halvimal juhul järglaste parema toimetuleku kindlustamine pere toitja surma korral.

Õnnetusjuhtumikindlustuse sõlmimisel on vaja tähelepanu pöörata ka kindlustuslepingu erinevatele terminitele ja nende tähendustele. Kindlustusleping kehtib kindla piirkonna ulatuses ning kindlal ajal. Kindlustatuks ei saa olla füüsilise või vaimse puudega isik, erandite tegemise võimalus kindlustusseltsi riskijuhil. Kindlustusjuhtumiks on ootamatu ja ettenägematu õnnetus, kindlustusvõtja sisemised haigused siia alla ei kuulu. Kindlustusseltsi ja kindlustusvõtja õigused ja kohustused. Kindlustusselts on kohustatud kindlustusjuhtumi korral maksma kindlustushüvitist, kindlustusvõtja on kohustatud esitama kindlustuse sõlmimisel õiged andmed ning tasuma õigeaegselt kindlustuspreemiaid. Kindlustusseltsil on õigus kindlustuspreemia mitte tasumise korral leping katkestada.

Varasemate uuringute põhjal selgus, et õnnetusjuhtumikindlustuse preemiate mahtu selgitavad mitmed erinevad tegurid, nii majanduslikud, demograafilised, sotsiaalsed kui poliitilised. Kõige enam inimeste sissetulek, haridustase, vanus, riigi inflatsioonimäära ja intressimäära tase ning finantssektori areng, mõjudes olenevalt tegurist kas positiivselt või negatiivselt. Kindlustusvõtja sissetuleku suurenedes, haridustaseme ja vanuse tõustes ning finantssektori arenedes õnnetusjuhtumikindlustuse preemiate maht kasvab. Riigi inflatsioonimäära ja intressimäära suurenedes preemiate maht väheneb.

Kindlustusseltside tingimuste võrdlus annab ettevõtetele juhtimislikku infot ja hea ülevaate turu olukorrast. Lisaks aitab kindlustusvõtjal otsustada, mis kahjukindlustusseltsis on kõige kasulikum kindlustust sõlmida ning mida kindlustamisel tähele panna. Eesti kindlustusseltside õnnetusjuhtumikindlustuse tingimuste võrdlusel joondusid välja tähelepanekud, mida lepingut sõlmides arvestada. Võrdluse põhjal selgus, et enamasti peab kindlustatu vanus olema vähemalt üks aasta, Salva kindlustus on ainuke, kus kindlustust saab sõlmida ka kuuekuulisele imikule. Salvas ja Seesamis saab olla kindlustatu maksimaalseks vanuseks 75 aastat, IF kindlustuses 65 aastat. Seega saab väita, et Salva kindlustuses on kindlustuse sõlmimisel kõige laiemad vanusevahemiku võimalused. Ergo, Seesam ja IF kindlustuses on põhjalik inimese kohta käivate andmete uuring. Üksikasjalikult tahetakse teada saada inimese tervislikku seisundit, mis aitab tulevikus ära hoida probleeme ning vaidlusi, kui tuleb välja maksta kindlustushüvitisi. Ergo, Seesam, IF ja BTA kindlustused pakuvad rohkem võimalusi erinevatel inimestel

oma tervist kindlustada, kuna kindlustada saavad ka kõrge riskiga sportlased ning kõrge riskiga ametikohtadel töötavad isikud. Näiteks Salva kindlustus ei sõlmi kindlustuslepinguid kõrge riskiga ametikohtadel olevate isikutega.

BTA kindlustus annab kõige laiemal hüpoteetilise valiku. Näiteks ei ole ühelgi teisel seltsil lapse õppetootust, kommiraha, täiendõppe kulusid, kriitiliste haiguste kindlustust ja matusetootuse kindlustust. Klientidel on võimalus leida just talle sobiv kindlustuslahendus. Salva kindlustus seevastu pakub kõige väiksemat valikut: kindlustuses puudub ravikulude kaitse, kuhu alla kuulub hambaravikulude, meditsiiniliste abivahendite ja taastusravi kulude katmine. Antud õnnetused on aktuaalsed ning töö autori arvates hüvitiste väljamaksmine oluline. Kelle jaoks on kõige tähtsam surmajuhtumihüvitis, perepeamisel toitjal, on kasulik vastav kaitse sõlmida Ergo või IF kindlustuses, kuna peale õnnetusjuhtumit makstakse hüvitis välja kolme aasta jooksul. Teistes seltsides makstakse hüvitis välja ühe aasta jooksul peale õnnetusjuhtumi toimumist. Ettepanek on arendada tingimusi ka kõrgemate riskiohtlike tegevuste puhul. Kindlustusseltside eesmärgiks on leida vastavalt turu seisule parimad lahendid. Seltsides on välistuseks ka raseduse katmine. Eesmärk on teistest turul olevatest ettevõtetest erineda. Rõhku peab panema just sellistele tingimustele, mida keegi teine turul ei paku. Erinemine üldsusest tagab edu.

Töö eesmärgist lähtuvalt kasutas töö autor õnnetusjuhtumikindlustuse selgitavate tegurite analüüsimisel regressioonanalüüsi, hinnates majanduslikke tegureid, mida pidas tähtsaimaks ja mis olid andmetest vajalikul viisil kättesaadavad. Õnnetusjuhtumikindlustuse peamised preemiate mahtu selgitavad tegurid olid töö autori poolt koostatud regressioonanalüüsis brutopalk, inflatsioonimäär, intressimäär ja töötusmäär. Brutopalk oli positiivses seoses, inflatsioonimäär, intressimäär ja töötusmäär negatiivses seoses preemiate mahuga. Brutopalka tõustes kindlustuspreemiad suurenesid, aga inflatsioonimäära, intressimäära ja töötusmäära tõustes kindlustuspreemiad vähenesid. Analüüsi käigus selgus, et töötusmäär oli ainuke statistiliselt ebaoluline näitaja. Samas peaksid kindlustusseltsid halvemat majandusolukorda ära kasutama ja tegema rohkem teavitustööd, et taolisi ootamatusi vältida, ja näha siin võimalust lepingute sõlmimise kasvuks. Uurimismeetodina kasutati kirjeldavat graafilist analüüsi ning statistiliste

andmete- preemiate mahu, inflatsioonimäära, töötusmäära ja brutopalga korral regressioonanalüüsi, viidi läbi korrelatsioonanalüüs, kontrolliti multikollineaarsust, autokorrelatsiooni, mudeli spetsifikatsioonivigu ning kasutati viitaegu ja diferentse.

VIIDATUD ALLIKAD

1. **Ang, J. B, McKibbin, W. J.** Financial Liberalization, Financial Sector Development and Growth: evidence from Malaysia.- The Australian National University, CAMA Working Paper, 2005, Number 5, 26 p.
2. **Babbel, D. F.** The Price Elasticity of Demand for Whole Life Insurance. Journal of Finance. 1985, Vol. 40, No. 1, pp. 225-239.
3. **Batt, R., Moynihan, L.** The viability of alternative call centre production models. Human Resource Management Journal, Vol. 12, No.4, 2002, pp. 14-18.
4. **Beck, T., Webb, I.** Economic, Demographic, and Institutional determinants of Life Insurance Consumption Across Countries. World Bank Economic Review. 2003, Vol. 17, No. 1, pp. 51-88
5. **Bland, D.** Kindlustus: põhimõtted ja praktika. Tallinn, Kindlustusinspektsioon, 1996, 270 lk.
6. **Briys, E., Varenne, F.** Insurance: from underwriting to derivatives: asset liability management in insurance companies. Chichester: John Wiley, 2001, 165 p.
7. **Browne, MJ. Kim, K.** An international analysis of life insurance demand. Journal of Risk Insurance 60: 1993 pp. 616-634.
8. BTA Insurance Company SE Eesti filiaal.
[<http://www.bta-kindlustus.ee/est/private/casualty/accidents-why/>]. 15.08.2013.

9. **Carmichael, J., Pomerleano, M.** The Development and Regulation of Non-Bank Financial Institutions. The World Bank, 2002, 246 p.
10. Eesti Statistikaamet.
[<http://www.stat.ee>]. 28.02.2014.
11. Ergo Insurance SE.
[<http://www.ergo.ee/erakliendile/onnetusjuhtumikindlustus>]. 15.08.2013.
12. **Erilaid, E.** Töötaja kindlustamine aitab raha säästa. – Juht & Juhtimine, 2004, nr. 1, lk. 58-59.
13. **Esho, N., Kirievsky, A. Ward, D., Zurbruegg, R.** Law and the Determinants of Property-Casualty Insurance. Journal of Risk and Insurance. 2004, Vol. 71, No. 2, pp. 265-283.
14. Eurostat.
[<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>]. 28.02.2014.
15. Finantsinspektsioon.
[<http://www.fi.ee/index.php?id=1768>]. 15.08.2013.
16. **Gandolfi, A. S., Miners, L.** Gender- Based Differences in Life Insurance Ownership. Journal of Risk and Insurance. 1996, Vol. 63, No 4. Pp. 683-693.
17. **Guloglu, T., Guder, G., Guloglu, F. K.** Global insurance industry. - Changes in social and business environment (cisabe), 2011, pp. 75-79.
18. **Harichandra, K. Thangavelu, S. M.** Institutional Investors, Financial Sector Development And Economic Growth in OECD Countries.- Department of Economics Working Paper, 2004, No. 0405, 31 p.
19. **Hoeg, G. J.** Online Sales Strategy Is No Puzzle, Best's Review, Vol. 101, No.4, 2000, pp. 112.

20. **Huang, S.** Considerations about Old Insurance, No. 10, 2005, pp. 131.
21. **Hussels, S. Zurbruegg, R. Ward, D.** Stimulating the demand for Insurance. Risk Management and Insurance Review, 2005, Vol. 8, No. 2, 257-278.
22. If P&C Insurance AS
[<http://tingimused.if.ee/ViewPDF.aspx?ID=84dfd456-64ce-49f5-a614-cae4367729b5>]. 15.08.2013.
23. Importance of personal accident coverage. Reuters, 12. Oktoober 2009.
[<http://in.reuters.com/article/2009/10/12/idINIndia-43087420091012>].
08.10.2013.
24. **Inglis, A. M.** Õnnetusjuhtumikindlustus. – Eesti Majanduse Teataja, 2005, nr. 4, lk. 23-25.
25. Isikukindlustuse eeskirjad ja tariifid. Tallinn: Eesti Põllumajanduse Infokeskus, 1991, 103 lk.
26. Kindlus ja kindlusetus muutuvmas maailmas. Tallinn: Tallinna Pedagoogikaülikooli Kirjastus, 2002, 208 lk.
27. **Konno, K., Pärk, J.** Riskide haldamine 2005. Tallinn: Estada Kirjastus, 2005, 319 lk.
28. **Lahe, J.** Kindlustusõigus. Tallinn: Juura, 2007, 222 lk.
29. **Li, D. Moshirian, F. Nguyen, P., Wee, T.** The Demand for Life Insurance in OECD Countries. The Journal of Risk and Insurance. 2007, Vol. 64, No. 3, pp. 637- 652.
30. **Levine, R.** Financial Development and Economic Growth. Views and Agenda. The World Bank. Policy Research Department. Finance and Private Sector Development Divison. October 1996. 81 p.

31. **Lowry, J. P., Rawlings P.** Insurance law: cases and materials. Oxford: Hart, 2004, 675 p.
32. **Ma, Y. L., Pope, N.** Determinants of International Insurers Participation in Foreign Non-Life Markets. *Journal of Risk and Insurance*. 2003, Vol. 70, No. 2, pp. 235-248
33. **Nagy, C. M.** Crisis effects upon the insurance industry. - *Annals. Economic Science Series (Anale. Seria Stiinte Economice)*, 2011, pp. 533-538.
34. **Outreville, J. F.** Life Insurance Markets in Developing Countries *Jornal of Risk and Insurance*. 1996, Vol. 63, No. 2, pp. 263-278.
35. **Pissarides, C. A.** The Wealth Age Relation With Life Insurance. *Economica*. 1980, Vol. 47, No. 188, pp. 451-457.
36. **Rabe, T.** Leia tasakaal turvalise tuleviku ja mõnusa oleviku vahel. – *Ärielu*, 2008a, nr. 36, lk. 52-53.
37. Riskianalüüs: nõudmised ja praktilised näited. Tallinn: Teabekirjanduse OÜ, 2005, 240 lk.
38. Riskide haldamine. I köide: õigusaktid ja kommentaarid. Tallinn: Estada kirjastus, 2000, 333 lk.
39. Salva Kindlustuse AS.
[<http://www.salva.ee/index.php?page=89&>]. 15.08.2013.
40. Seesam Insurance AS.
[<http://www.seesam.ee/ee/eraisikule/onnetusjuhtumikindlustus>]. 15.08.2013.
41. **Stalb, D., Bevere, L.** Sigma World Insurance 2010. Switzerland: Swiss Reinsurance Company, 2011, pp. 1.

42. The Importance of Accident Insurance. Article Alley, 17. July 2009.
[<http://royalsundaram.articlealley.com/the-importance-of-accident-insurance-986937.html>]. 10.10.213.
43. **Tint, P.** Ohutus ja õnnetuste maksumus. Tallinn: Ten-team, 2000, 65 lk.
44. **Tint, P.** Töökeskkond ja ohutus. Tallinn: Tallinna Tehnikaülikooli Kirjastus, 2007, 195 lk.
45. **Toomiste, M.** Kindlustusmakse survestab ja –kaitse motiveerib. – Eesti Töötervishoid, 2010, nr. 4, 8 lk.
46. **Triantis, S. G.** Life cycle theory and the impact of the rate of economics growth on saving.- Applied Economics Letters, 1996, Vol. 4, pp. 661-663.
47. **Truett, D. B., Truett, L. J.** The Demand for Life Insurance In Mexico and the Unites States: A Comparative Study. Journal of Risk and Insurance. 1990, Vol. 57, No. 2, pp. 321-328
48. **Udaibir, S.** Insurance and issues in financial soundness. Washington, D.C.: International Monetary Fund, 2003, 44 p.
49. **Varul, P., Kull, I., Kõve, V., Käerdi, M.** Võlaõigusseadus II. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura, 2007, 760 lk.
50. **Ward, D., Zurbruegg, R.** Does Insurance Promote Economic Growth?: Evidence From OECD Countries. Journal Risk and Insurance. 2000, Vol. 67, No. 4, pp. 489-507.

LISAD

Lisa 1. Ökonomeetrilise mudeli algandmed

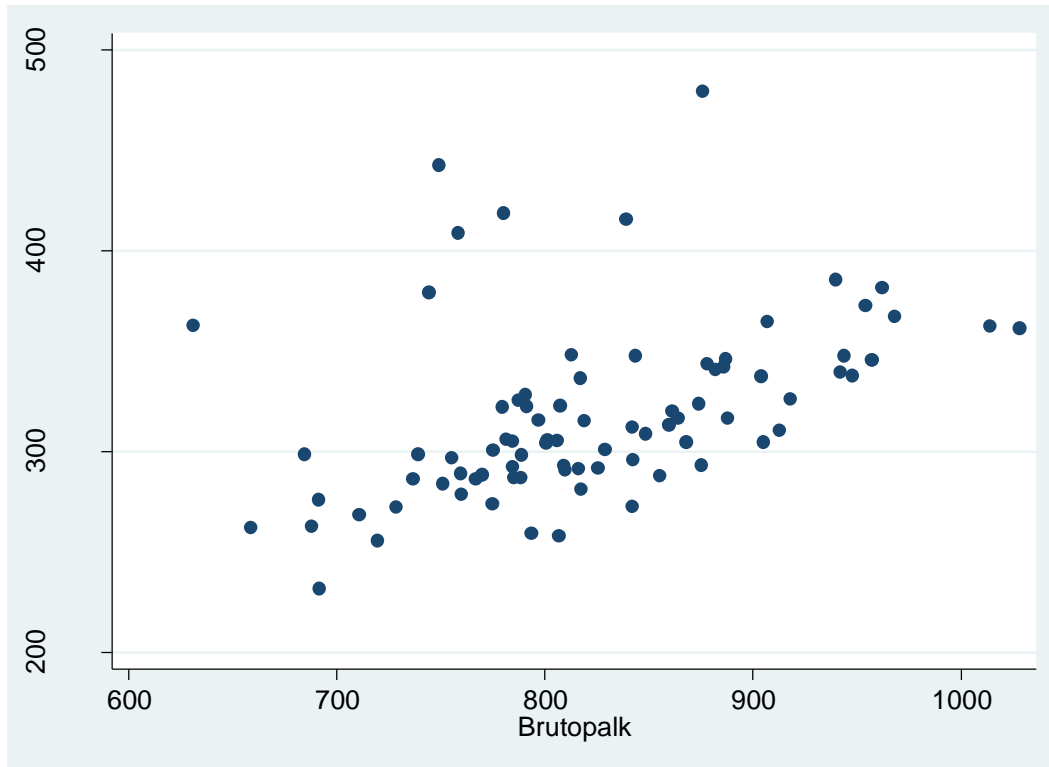
		Kindlustus- preemiad	Brutopalk	Inflatsioonimäär	Intressimäär	Töötus- määr
2007	Jaanuar	362,69861	631,12753	4,5	4,4	5,1
	Veebruar	261,97385	658,73736	4,5	4,8	5
	Märts	276,22614	691,39621	4,6	4,9	5,1
	Aprill	298,65913	684,49376	4,7	4,9	5
	Mai	272,39145	728,40106	4,8	5,1	4,9
	Juuni	257,81959	806,565	5	5,3	4,7
	Juuli	262,61296	687,88107	5,1	5,5	4,3
	August	231,74364	691,71577	5,2	5,8	4,3
	September	268,62066	710,82536	5,6	5,9	4,2
	Oktoober	298,65913	739,0743	6	5,9	4,2
	November	273,86141	774,60918	6,4	5,9	4,2
	Detsember	272,51927	841,97206	6,7	6,2	4,3
2008	Jaanuar	408,84282	758,43953	7,3	6,4	4,4
	Veebruar	290,92582	809,69668	7,8	6,4	4,3
	Märts	315,59572	796,91435	8,3	6,8	4,1
	Aprill	291,30929	816,08784	8,8	6,6	3,9
	Mai	301,02386	828,80626	9,3	6,3	4
	Juuni	304,73074	904,98894	9,7	6,4	4,6
	Juuli	305,43377	805,67024	10,1	7	5,6
	August	259,09782	793,3992	10,5	6,9	6,5
	September	304,47509	800,62122	10,8	6,8	7,3
	Oktoober	315,40399	819,09169	10,9	7,1	7,4
	November	296,03876	842,29162	10,8	7,4	8,2
	Detsember	287,85807	855,26568	10,6	8,2	9,2
2009	Jaanuar	418,94086	780,16949	10	7	9,7
	Veebruar	289,20021	759,52603	9,4	6,3	10,4
	Märts	328,37805	790,77883	8,6	8	11,5
	Aprill	286,9633	788,4141	7,7	9	12,8

	Mai	300,57648	775,05656	6,8	7,4	13,5
	Juuni	293,22664	875,1422	5,8	7,6	13,9
	Juuli	286,26027	766,62022	4,8	8,2	15
	August	255,64659	719,77299	3,8	5,8	15,4
	September	288,68892	769,87972	2,8	8,8	15,2
	Oktoober	305,94506	781,38382	1,8	10	15,9
	November	278,59088	759,97341	1,0	6,7	16,2
	Detsember	293,09882	809,24929	0,2	5,9	16,7
2010	Jaauar	379,50737	744,37897	-0,3	10	17,4
	Veebruar	284,15119	750,89796	-0,6	4,6	18,4
	Märts	322,37036	779,46647	-0,7	5,3	18,7
	Aprill	298,40349	788,86148	-0,6	4,9	19,2
	Mai	322,75383	791,29012	-0,4	5,7	18,6
	Juuni	316,49048	887,79671	0	2,6	17,9
	Juuli	296,8057	755,24395	0,2	4	16,9
	August	286,3881	736,45393	0,5	3,5	16,3
	September	304,98639	784,5794	1	3,3	15,9
	Oktoober	325,56594	787,19978	1,5	2,7	15
	November	322,88165	807,20412	2,1	3,6	14,2
	Detsember	308,82109	848,55496	2,7	3	14,1
2011	Jaauar	442,7	749,26	3,3	3,37	13,9
	Veebruar	287,1	785,07	3,7	3,4	13,3
	Märts	347,7	843,47	4,1	3,46	13,2
	Aprill	305,8	801,11	4,3	3,41	13,1
	Mai	313,3	859,56	4,5	3,45	13,2
	Juuni	310,4	912,93	4,7	3,41	13,3
	Juuli	292,5	784,61	4,9	3,48	12,3
	August	281,3	817,32	5,1	3,48	11,4
	September	291,6	825,53	5,2	3,39	11,6
	Oktoober	348	812,73	5,2	3,37	12
	November	304,9	867,76	5,2	3,4	11,9
	Detsember	326,2	918,02	5,1	3,46	10,9
2012	Jaauar	415,7	839	5	3,42	10,6
	Veebruar	336,6	817	5	3,27	10,5
	Märts	342,3	886	4,9	3,15	10,6
	Aprill	323,8	874	4,8	3,05	10,1
	Mai	343,621	878	4,7	2,96	10,2
	Juuni	337,81	948	4,7	2,9	10,3
	Juuli	320,017	861	4,6	2,91	10,3
	August	312,1	842	4,5	2,66	10,2
	September	316,479	864	4,3	2,67	9,6

	Oktoober	364,6	907	4,3	2,66	9,5
	November	346,163	887	4,3	2,51	9,7
	Detsember	345,748	957	4,2	2,57	9,6
2013	Jaauuar	479,388	876	4,1	2,55	9,7
	Veebruar	340,696	882	4,1	2,56	9,3
	Märts	385,649	940	4	2,57	8,7
	Aprill	345,702	957	4	2,66	8,3
	Mai	372,586	954	3,9	2,45	8,2
	Juuni	362,562	1014	3,9	2,48	8,1
	Juuli	347,706	944	3,9	2,53	8,1
	August	337,713	904	3,8	2,57	8,5
	September	339,602	942	3,7	2,53	8,9
	Oktoober	381,746	962	3,5	2,59	9,1
	November	367,237	968	3,4	2,65	9,3
	Detsember	361,538	1028	3,2	2,47	9,3

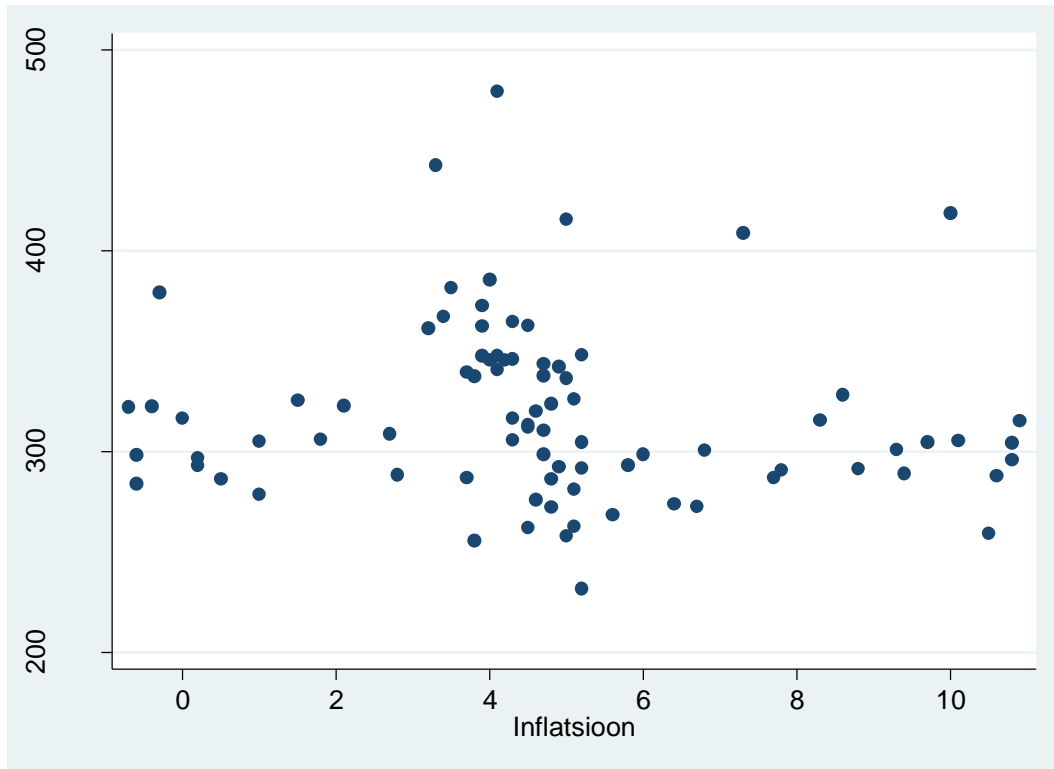
Allikas: autori koostatud Statistikaameti ja Eurostati andmete põhjal.

Lisa 2. Preemiate ja brutopalka omavahelise seose graafik

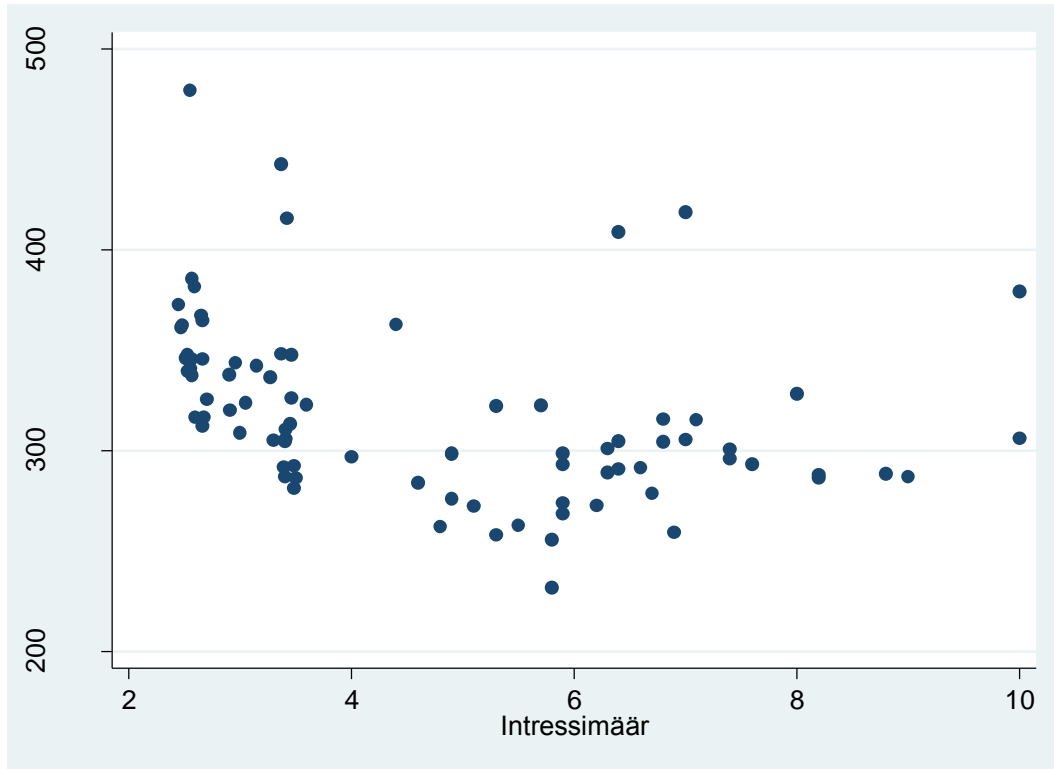
Allikas: autori koostatud Statistikaameti andmete põhjal.

Lisa 3. Preemiate ja inflatsioonimäärade omavahelise seose graafik

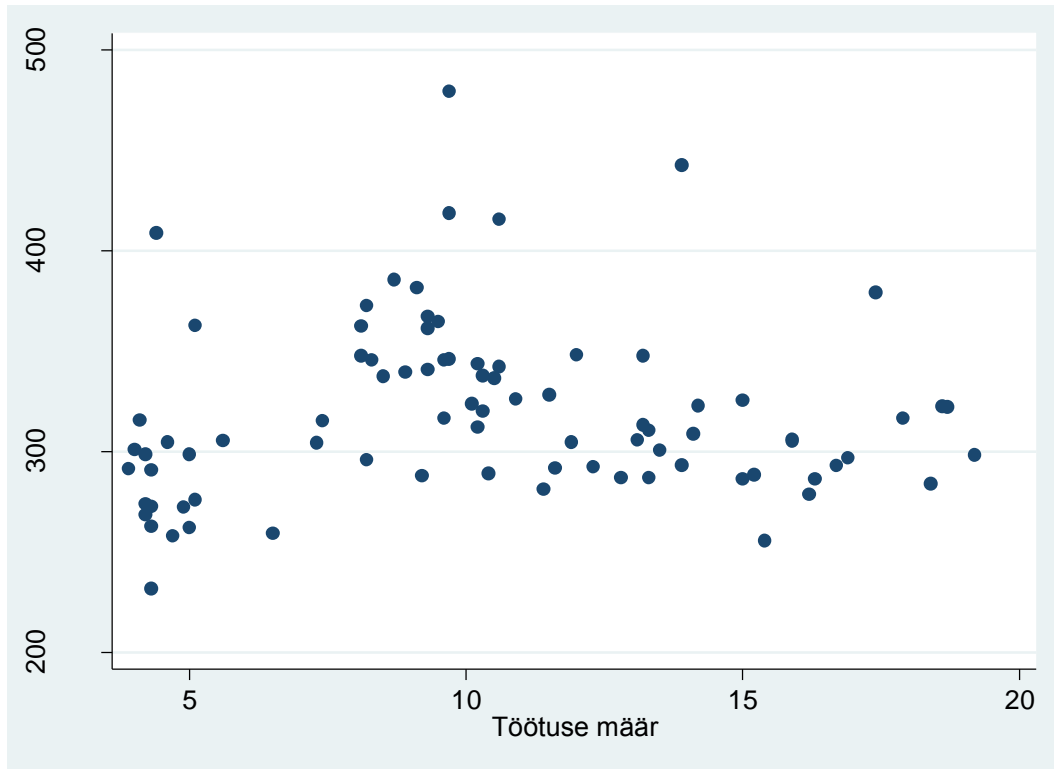
Allikas: autori koostatud Statistikaameti ja Eurostati andmete põhjal.

Lisa 4. Preemiate ja intressimäär omavahelise seose graafik

Allikas: autori koostatud Statistikaameti ja Eurostati andmete põhjal.

Lisa 5. Preemiate ja töötuse määra omavahelise seose graafik

Allikas: autori koostatud Statistikaameti andmete põhjal.

Lisa 6. Multikollineaarsus

Muutuja	VIF	1/VIF
Intressimäär S12.	2,3	0,435492
Inflatsioonimäär L3.	2,25	0,444716
Töötusemäär S12.	2,18	0,457935
Brutopalk S12.	2,13	0,469491
Mean VIF	2,21	

Allikas: autori koostatud Statistikaameti ja Eurostati andmete põhjal.

Lisa 7. Ramsey test

F	Ramsey Reset test
F (3,64)	0,84
Prob>F	0,4794

Allikas: autori koostatud Statistikaameti ja Eurostati andmete põhjal.

Lisa 8. Autokorrelatsioon Durbin-Watsoni test

d-statistic	Durbin-Watson test
d-statistic (5,72)	2,337854

Allikas: autori koostatud Statistikaameti ja Eurostati andmete põhjal.

Lisa 9. Autokorrelatsioon Breusch-Godfrey test

lags (p)	Bgodfrey test
chi2	2,589
df	1
Prob>chi2	0,1076
H0: no serial correlation	

Allikas: autori koostatud Statistikaameti ja Eurostati andmete põhjal.

SUMMARY

ACCIDENT INSURANCE POLICY PREMIUMS FACTORS IN ESTONIA

Annika Klaar

The author of this master's thesis would like to know more about this topic because she herself works in the insurance field. What are factors and foundations that may affect an insurance policy, and what differences and conditions exist between insurance companies? The author of this master's thesis is comparing Ergo, Salva, Seesam, BTA and IF, the only indemnity insurance companies offering accident insurance policies in Estonia. This theme has not been thoroughly examined before. There is more information on a life insurance policy than there is on an accidental insurance policy.

The purpose of this thesis is to identify the main factors in how premiums are calculated for the accidental insurance policies. As a result of previous studies there are different economic factors which may help to do a specific policy. These studies may help to figure out the main affecting factors with these policies. There is a need to see results from different economic situations. For example, it is needed to show a policy holder when it is most beneficial for them to take out a policy, and to find which policy on the market best covers their needs. This study will help also in which situation a person needs the most help and what factors need to be considered.

One of the assignments on the theoretical part of this study is to understand the matter of the accidental insurance. It also intends to point out under which laws insurance conditions are done, and why accidental insurance is needed and to whom it is important.

To analyze factors explaining the contracting of an accident insurance policy on the basis of previous studies and theoretical viewpoints. The assignment on the empirical part is to provide the identities of indemnity insurance companies in Estonia that offer accident insurance and the types of benefits they offer. And study differences between Ergo, Salva, Seesam, BTA and IF insurance policies and also to show the most beneficial policy. It will also help to find what is best fit for everyone. Preparation of a regression analysis of the main factors underlying the entry into an accident insurance contract. Finally it will point out factors from previous literature on what may influence an insurance policy.

Main factors that affect for writing an accidental insurance are gross income, inflation, interest rates and unemployment rates. An econometric model was used to analyze all that. This means there will be less amount of premiums when there is higher unemployment, inflation, interest rates and more amount of premiums when there is higher gross income. For insurance companies, this means they have to use an unsteady economic time to explain to people how to avoid contingencies, and to see the possibilities for more insurance policies.

Accidental insurance is important and necessary. It is important for countries and for social relationships. It exists to help a person or business avoid a loss or lessen the risk for their business field. Protection can be for death, constant, or provisional injury. For example if a person has gotten hurt in an accident, loosing a hand or a leg for example, money from the insurance policy helps to pay for their hospital bills. In the case of provisional injury, a person may not be able to work for a while. There will be a set percentage from their salary to be paid. In a situation when a family has lost its main source of income, there needs to be a plan set for the surviving members and their future. On the time of writing a policy it is important to think about what kind of income will give them stable subsistence. There are many different trees of compensations and everyone needs to find what the best fit is for them.

When comparing differences between insurance companies, there were some observations that need to be considered. This study will present a comparison of the terms and conditions set forth by insurance companies, helping them understand which terms and conditions need more attention to make them different from competitors. Comparison of terms and conditions used by different insurance companies will provide these companies with executive information and a good overview of conditions in the current market.

This analysis showed that in most cases, the insured person's minimum age must be at least one year. Only Salva permits a policy to be drawn up for a six-month-old child. The maximum age for an insured person is 75 in Salva and Seesam, and only 65 in IF Insurance Company. Therefore, it can be claimed that Salva has a widest age range for drawing up an insurance policy. As a result of this study it can be pointed out that Salva has a longest age different frame to write an insurance policy. Salva Insurance Company does not write policies for people working at high-risk jobs. Ergo, Seesam and IF are asking a more complete health questionnaire. This will help to prevent any future problems or arguments at the time compensation needs to be paid. Ergo, Seesam, IF and BTA offer more different possibilities to many people to insure their health, including athletes and high risk workers.

BTA have bigger compensation possibilities, for example support the child`s learning, lunch money, training costs, critical illness insurance and funeral benefits insurance. Salva has no medicinal coverage, including teeth, medical aids and long term recovery expenses. For example, Ergo, Seesam, BTA and IF compensations are larger for lime disease or broken teeth. These accidents are common and the author of these thesis finds this be important. Some of the most important cases include compensations on death, when a family has lost their main source of income. In this case it is better to do a policy with Ergo or IF because they pay it out in 3 year period. The author of the thesis also feels it is important to get insurance policies to military and active service members to get them better protection. Ergo and IF are giving these possibilities. I suggest developing policies to high risk workers and the find best solutions to cover their needs on the

market. Miscarriage is also eliminated and I suggest to be different in the market and offer a policy for this situation. Most importantly, companies should offer a policy that no one else does. Being a different gives you a better chance of success.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Annika Klaar,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

Õnnetujuhtumikindlustuse preemiate mahtu selgitavad tegurid Eestis,

mille juhendajad on dotsent Nadežda Ivanova ja noorem-teadur Kärt Rõigas,

1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, **22.05.2014**

